

Felaktiga utbetalningar inom Pensionsmyndighetens förmåner

Pensionsmyndighetens återrapportering
av regeringsuppdrag 2024-12-05
(Fi2024/01861, Fi2024/02405)

Innehåll

Felaktiga utbetalningar inom Pensionsmyndighetens förmåner	1
Innehåll	2
Förord	5
Sammanfattning	6
Felaktiga utbetalningar uppskattas till 1,6 miljarder kronor – två tredjedelar gäller bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	6
Felaktiga uppgifter om tillgångar och utlandsförhållanden står för stora felaktiga belopp	7
Förmånstagarna orsakar de flesta felen – men den största delen är oavsiktliga.....	7
Ingen säkerställd förändring av de felaktiga utbetalningarna sedan 2022.....	7
Kravet på många uppgifter ökar risken för felaktiga utbetalningar	8
1. Inledning	9
1.1 Definition av felaktiga utbetalningar	9
1.2 Pensionsmyndighetens arbete mot felaktiga utbetalningar.....	9
2. Pensionsmyndighetens förmåner	11
2.1 Allmän pension	11
2.2 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	13
2.3 Efterlevandeförmåner	14
3. Riskkategorier.....	15
3.1 Avliden förmånstagare	15
3.2 Bostadsuppgifter	16
3.3 Civilstånd och samboförhållande.....	16
3.4 Utlandsbosättning och utlandsvistelse.....	17
3.5 Inkomst.....	17
3.6 Pension från annat land	17
3.7 Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst.....	17
3.8 Tillgångar och skulder	18
3.9 Avbrutna studier	18
3.10 Dödsfallsintyg och födelsebevis.....	18
3.11 Sammanbor inte med barnet eller mister vårdnaden om barnet.....	19
3.12 Får nytt barn.....	19
4. Pensionsmyndighetens åtgärder för minskade felaktiga utbetalningar	20
4.1 Genomförda åtgärder sedan 2022	20
5. Metod	25
5.1 Val av metod	25
5.2 Misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet	26
5.3 Kompletterande mått till misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet.....	27
5.4 Osäkerhet och avgränsningar	27
6. Resultat	29
6.1 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	29
6.2 Garantipension	32

6.3	Inkomstgrundad allmän pension.....	34
6.4	Inkomstpensionstillägg.....	36
6.5	Efterlevandeförmåner till barn.....	37
6.6	Efterlevandeförmåner till vuxna	37
6.7	Samtliga ersättningar	37
6.8	Osäkerhet i skattningarna	39
6.9	Jämförelse mellan 2022 och 2025	40
7.	Analys av resultatet	42
7.1	Fyra riskkategorier står för stora delar av felutbetalningarna	42
7.2	Många fel uppstår när ändrade förhållanden inte anmäls.....	42
7.3	Förenklade regler minskar risken för felaktiga utbetalningar.....	43
8.	Framtida omfattningsstudier bör få en annan inriktning	44
8.1	Nuvarande studier ger begränsade möjligheter att följa förändringar över tid	44
8.2	Framtida studier bör fokusera mer på misstänkt avsiktliga fel	44
8.3	Återrapporteringen kan förenklas	45
	Referenser	46
	Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna	47
1.1	Allmän pension	47
1.2	Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.....	50
1.3	Efterlevandeförmåner till barn	52
1.4	Efterlevandeförmåner till vuxen.....	54
1.5	Ersättningar till efterlevande vid arbetsskada.....	58
	Bilaga 2: Metod	59
2.1	Kvantitativa metoder.....	59
2.2	Kvalitativa metoder.....	65
2.3	Schablonberäkning	69
2.4	Avgränsningar	70
2.5	Beräkning av osäkerhetsintervall.....	75
	Bilaga 3: Beskrivning av felorsaker	77
3.1	Fel orsakade av förmånstagaren.....	77
3.2	Fel orsakade av myndigheten.....	77
3.3	Övriga orsaker	78
	Bilaga 4: Brevmall i slumpkontroll av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	80
	Så här fyller du i bifogad ändringsanmälan i kontrollsyfte	82
	Skicka in på handlingar som styrker uppgifterna, exempelvis:.....	82
	Bilaga 5: Resultat av bortfallsanalysen	83
	Hypotes 1: Hälsa och förmåga att sköta sin ekonomi.....	83
	Hypotes 2: Utbetalad ersättning och antalet egeninitierade ändringsanmälningar	84
	Bilaga 6: Direkt estimator jämfört med kvotestimator	86
	Bilaga 7: Val av metod	88
7.1	Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.....	88

7.2 Garantipension	88
7.3 Inkomstgrundad allmän pension	88
7.4 Inkomstpensionstillägg	89
7.5 Efterlevandeförmåner till barn och Efterlevandeförmåner till vuxna	89
Bilaga 8: Skattningar per metod	90

Alexander Carneck, Johan Karlsson, William O'Brien,
Katarina L Eriksson och Jenny Helge Blom

Datum:	2026-09-29
Dokumentbeteckning:	PID291730
Informationsklass:	Publik
Version:	1.0
Diariennr:	VER 2024-451

Förord

Pensionsmyndighetens uppdrag är att administrera och betala ut den allmänna pensionen. Vi ska ge såväl generell som individuell information om hela pensionen samt informera om vilka faktorer som påverkar pensionens storlek och tydliggöra vilka konsekvenser olika val kan få för pensionen. Vidare ska myndigheten stärka pensionärer och pensionssparare som konsumenter inom pensionsrelaterade områden. Vi ska också följa, analysera och förmedla ålderspensionssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhälle.

Pensionsmyndigheten ska arbeta aktivt för att förhindra och minska felaktiga utbetalningar samt förebygga bidragsbrott. Myndigheten har utifrån ett regeringsuppdrag skattat de felaktiga utbetalningarna för år 2025 för myndighetens förmåner. Syftet är att få en uppfattning om storleken på för mycket utbetalda förmåner, vad orsaken till felaktiga utbetalningar är samt vilken felkälla det beror på.

Rapporten har skrivits av Alexander Carneck, Johan Karlsson och William O'Brien (Analysavdelningen) samt Katarina L Eriksson och Jenny Helge Blom (Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor och efterlevandeförmåner).

Stockholm, 29 september 2026.

Kristian Seth

Avdelningschef Analysavdelningen, Pensionsmyndigheten

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten uppskattar att 1,6 miljarder kronor betalades ut felaktigt under 2025, motsvarande 0,33 procent av myndighetens totala utbetalningar. Felutbetalningarna är tydligt koncentrerade till bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. De flesta felen bedöms vara oavsiktliga och resultaten pekar på att komplexa regler och ett stort beroende av uppgifter från den enskilde ökar risken för felaktiga utbetalningar.

Pensionsmyndigheten har på regeringens uppdrag studerat omfattningen av felaktiga utbetalningar inom myndighetens förmåner för 2025. I uppdraget ingår att jämföra utfallet med det i motsvarande för 2022. Studien belyser även de vanligaste riskerna för fel, vem som orsakat felen samt omfattningen av misstänkt avsiktliga fel.

Felaktiga utbetalningar uppskattas till 1,6 miljarder kronor – två tredjedelar gäller bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

De felaktiga utbetalningarna uppskattas till knappt 1,6 miljarder kronor 2025, motsvarande 0,33 procent av Pensionsmyndighetens totala utbetalningar. Omkring 1 miljard kronor avser bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Dessa förmåner står därmed för cirka två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna, trots att de endast står för 3,2 procent av myndighetens totala utbetalningar.

Skillnaderna i felaktiga utbetalningar är stora även i förhållande till hur mycket som betalas ut inom respektive förmån. Inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd uppskattas 6,74 procent av utbetalningarna vara felaktiga. Motsvarande andel är 1,01 procent för garantipension och 0,03 procent för inkomstgrundad allmän pension.

Utbetalningarna inom inkomstgrundad allmän pension uppgår till drygt 420 miljarder kronor under 2025. Även en liten andel fel kan därför motsvara ett betydande belopp. Pensionsmyndighetens möjlighet att skatta felutbetalningar som orsakats av fel i pensionsgrundande belopp eller pensionsgrundande inkomst är begränsad, men bedömningen är att dessa fel till största del inte är väsentliga eller att betrakta som felaktiga utbetalningar ur omfattningsstudiernas perspektiv.

Felaktiga uppgifter om tillgångar och utlandsförhållanden står för stora felaktiga belopp

De största felaktiga utbetalningarna finns inom riskkategorierna Tillgångar och skulder samt Utlandsbosättning och utlandsvistelse, följt av Inkomst och Pension från annat land. Dessa fyra riskkategorier stod 2025 tillsammans för omkring 1,1 miljarder kronor, eller närmare tre fjärdedelar av de skattade felutbetalningarna inom de ersättningar där riskkategorierna redovisas.

Riskerna är sedan tidigare kända av Pensionsmyndigheten. Gemensamt för flera av dem är att myndigheten är beroende av aktuella och korrekta uppgifter om förmånstagarens förhållanden. Det gäller främst bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, där beräkningen bland annat påverkas av bostadskostnad, inkomster och förmögenhet.

Förmånstagarna orsakar de flesta felen – men den största delen är oavsiktliga

Majoriteten av de felaktiga utbetalningarna under 2025 bedömer Pensionsmyndigheten beror på att förmånstagarna inte anmäler ändrade förhållanden. Inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd stod förmånstagarna för 95 procent av det skattade felutbetalda beloppet.

Pensionsmyndigheten har också skattat omfattningen av misstänkt avsiktliga eller grovt oaktsamma fel. De uppgår till knappt 182 miljoner kronor, motsvarande drygt 12 procent av det felutbetalda beloppet inom de ersättningar där detta har skattats. Av beloppet avser cirka 157 miljoner kronor bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Resultaten stödjer därmed myndighetens tidigare bedömning att merparten av de felaktiga utbetalningarna inte är avsiktliga.

Ingen säkerställd förändring av de felaktiga utbetalningarna sedan 2022

De skattade felaktiga utbetalningarnas andel av de totala utbetalningarna för 2025 ligger på ungefär samma nivå som i 2022 års omfattningsstudier. Resultaten för de båda åren är dock i huvudsak inte direkt jämförbara, eftersom fler typer av fel ingår 2025 och metoderna för att skatta felaktiga utbetalningar skiljer sig åt mellan åren. För bostadstillägg är resultaten jämförbara, men inte heller där kan någon statistiskt säkerställd förändring konstateras.

Kravet på många uppgifter ökar risken för felaktiga utbetalningar

Regelverkets utformning har stor betydelse för risken för felaktiga utbetalningar. Det gäller särskilt bostadstillägg och äldre försörjningsstöd, där den enskilde behöver lämna och uppdatera flertalet uppgifter om bland annat inkomster och förmögenhet. Resultaten pekar på att många fel beror på svårigheter att lämna korrekta uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden, snarare än på ett medvetet agerande.

För att minska risken för felaktiga utbetalningar bedömer Pensionsmyndigheten att det bland annat behövs bättre möjligheter att hämta in uppgifter till automatiserade omräkningar, ett utökat informationsutbyte samt regeländringar som gör det lättare för enskilda att uppfylla sin uppgifts- och anmälningsskyldighet. Ett alternativt tillvägagångssätt är att införa ett grundskydd som är enklare i sin utformning.

1. Inledning

Regeringen gav den 5 december 2024 Pensionsmyndigheten i uppdrag att under 2025 studera omfattningen av felaktiga utbetalningar för bostadstillägg och äldre försörjningsstöd, inkomstgrundad allmän pension, garantipension, inkomstpensionstillägg samt efterlevandeförmåner till vuxna och barn.¹ Uppdraget att studera omfattningen av felaktiga utbetalningar framgår av förordning (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Av samma förordning anges att de studier som ska genomföras av respektive myndighet ska samordnas av och återsäkras till Utbetalningsmyndigheten (UBM) och regeringen.

I regeringsbeslutet framgår att myndigheterna ska redovisa omfattningen av felaktiga utbetalningar samt vad felaktigheterna beror på. I studierna ska alla väsentliga riskkategorier ingå samt vilka metoder som används för att studera respektive ersättning. Till stöd för arbetet med omfattningsstudierna har UBM, i samverkan med berörda myndigheter, tagit fram en anvisning. I anvisningen finns beskrivet på vilket sätt redovisningen ska ske samt vilka begrepp som ska användas.

1.1 Definition av felaktiga utbetalningar

Med felaktiga utbetalningar avses i rapporten sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda (2§ förordningen [2021:663] om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen). De situationer där förmånstagaren uppfyller villkoren men utbetalningen har, av någon anledning, blivit för hög innefattas även i begreppet.

Alla utbetalningar som överensstämmer med förordningens definition är att betrakta som felaktiga utbetalningar. Det innebär även att medel som har utbetalats och därefter återkrävs på grund av att fel har upptäckts ingår i definitionen av felaktiga utbetalningar. Detta gäller oberoende av om en del av de återkrävda medlen har återbetalats till staten.

1.2 Pensionsmyndighetens arbete mot felaktiga utbetalningar

Under 2025 betalade Pensionsmyndigheten ut 483 miljarder kronor till 2,3 miljoner pensionärer. Många förmåner betalas ut livsvarigt. Detta medför en risk att felaktiga utbetalningar kan pågå under lång tid och leda till stora belopp.

¹ Fi2024/01861 och Fi2024/02405

Myndighetens ansvarsområde och karaktären av de förmåner som myndigheten administrerar är utgångspunkter för hur arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott kan och bör bedrivas. Pensionsmyndighetens lägesbild över felaktiga utbetalningar² pekar ut flera riskkategorier som bedöms vara kopplade till de största felaktiga utbetalningarna, såsom felaktiga uppgifter om förmögenhet, inkomster och utlandsvistelse. Majoriteten av felen uppstår på grund av att förmånstagare inte anmäler ändrade uppgifter.

Pensionsmyndigheten har en viktig roll i att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Arbetet sker inom myndighetens egen verksamhet och i samarbeten med andra viktiga aktörer.³

Åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar berör stora delar av myndighetens verksamhet. Utöver *uppdrag att studera felaktiga utbetalningar av vissa ersättningar* har myndigheten ett antal regeringsuppdrag⁴ avseende felaktiga utbetalningar, varav flera är centrala i myndighetens arbete inom området:

- *Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden*
Pensionsmyndigheten och andra myndigheter ska gemensamt kraftsamla mot organiserad brottslighet och den kriminella ekonomin i välfärden.
- *Rätt från början och en återbetalningsverksamhet i balans*
Pensionsmyndigheten ska vidta åtgärder i syfte att motverka att enskilda blir återbetalningsskyldiga, öka förmågan att omhänderta anmälningar av ändrade förhållanden samt stärka förmågan att återkräva felaktiga utbetalningar.
- *Uppföljning för mer korrekta utbetalningar*
Pensionsmyndigheten ska planera och vidta åtgärder för att i större utsträckning följa upp och kontrollera de uppgifter som ligger till grund för löpande utbetalningar av bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd.

Därutöver har myndigheten ytterligare regeringsuppdrag som också är av stor betydelse för kontrollverksamheten, hanteringen av återkrav och myndighetens arbete mot bidragsbrott.⁵

² Pensionsmyndighetens lägesbild 2025 Felaktiga utbetalningar, VER 2026–107.

³ Exempelvis MUR (motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter), SMOB (Sverige mot organiserad brottslighet) och OB-satsningen (myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet).

⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Pensionsmyndigheten.

⁵ Uppdrag att redovisa hur nya verktyg för kontroll har kommit till användning. Uppdrag att stärka kontrollen av äldreförsörjningsstöd och andra bosättningsbaserade förmåner. Uppdrag att samordna utvecklingen av effektiv informationsdelning i arbetet mot brott. Uppdrag att förbereda införandet av administrativa sanktioner i socialförsäkringen.

Pensionsmyndighetens förmåner

Pensionsmyndigheten administrerar flera olika förmåner inom allmän pension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd samt efterlevandeförmåner. Detta kapitel innehåller en kortfattad beskrivning av Pensionsmyndighetens förmåner. För mer detaljerad information om respektive förmån hänvisas till bilaga 1.

Tabell 1 visar det genomsnittliga antalet förmånstagare per månad och hur mycket som betalades ut år 2025 inom de studerade förmånerna.

Tabell 1: Pensionsmyndighetens förmåner

Förmån	Antal förmånstagare	Utbetalningar miljarder kronor
Tilläggspension	1 566 500	126,8
Inkomstpension	2 106 400	256,9
Premiepension	1 997 400	36,6
Garantipension	1 183 300	32,4
Inkomstpensionstillägg	1 220 200	6,0
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	333 700	15,5
Efterlevandeförmåner till barn	33 100	1,1
Efterlevandeförmåner till vuxna	178 600	7,8

2.1 Allmän pension

Syftet med allmän pension är att ge en grundläggande ekonomisk trygghet vid ålderdom. Allmän pension består av en inkomstgrundad del, ett grundskydd i form av garantipension samt ett inkomstprövat inkomstpensionstillägg. Allmän pension utbetalas livsvarigt.

2.1.1 Inkomstgrundad allmän pension

Den inkomstgrundade allmänna pensionen består av inkomstpension, tilläggspension och premiepension.

Det nuvarande allmänna pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen som innebär att pensionen baseras på inkomsterna under hela förvärvslivet. Skatteverket beslutar om pensionsgrundande inkomst i samband med att de fattar beslut om slutgiltig skatt för aktuellt inkomstår. Även vissa så kallade fiktiva inkomster ger pensionsrätt. Sådana tänkta inkomster kallas pensionsgrundande belopp. Pensionsgrundande belopp kan tillgodoräknas en försäkrad som har sjuk- eller aktivitetsersättning, fullgör pliktjänstgöring, bedriver studier finansierade med studiemedel eller har små barn. Pensionsmyndigheten beslutar om pensionsgrundande belopp.

Från och med 2026 är pensionsåldrarna knutna till riktåldern⁶. Personen kan själv välja från och med vilken månad pensionen ska börja utbetalas samt välja mellan att ta ut hela sin pension eller att göra partiellt uttag. Partiellt uttag av pension kan göras i nivåerna tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel.

2.1.1.1 Tilläggspension

De som är födda fram till och med 1953 kan ha rätt till tilläggspension. Den baseras på intjänade pensionspoäng enligt reglerna i det tidigare ATP⁷-systemet. Tilläggspensionen är uppbyggd av två delar som motsvarar de två tidigare pensionsreformerna ATP och folkpensionen.

2.1.1.2 Inkomstpension

Inkomstpension baseras på pensionsspararens intjänade pensionsgrundande inkomster. Det krävs minst ett år med pensionsgrundad inkomst för att ha rätt till inkomstpension. Inkomstpensionen är en del av fördelningssystemet vilket betyder att de avgifter som kommer in från pensionssparare finansierar de utgående inkomstpensionerna till dagens pensionärer. Inkomstpension kan betalas ut till personer som är födda 1938 eller senare.

2.1.1.3 Premiepension

Premiepensionen är den del av den allmänna pensionen där intjänade pengar placeras i fonder. Premiepensionen omfattar personer som är födda 1938 eller senare.

2.1.2 Garantipension

Pensionärer som har låg eller ingen inkomstgrundad allmän pension och som har lämnat förvärvslivet har ofta små möjligheter att förbättra sin ekonomiska situation. För den gruppen finns det därför ett inkomstprövat grundskydd där garantipension är en av de centrala delarna.

Garantipensionen lämnas till de som haft genomsnittlig, låg eller ingen arbetsinkomst under sin livstid. För att få rätt till garantipension krävs att pensionären är bosatt i Sverige⁸, har minst tre års försäkringstid i Sverige samt har uppnått åldern för rätt till förmånen. För att få full garantipension krävs att förmånstagaren varit bosatt i Sverige i 40 år⁹ från 16 års ålder till och med det år

⁶ Riktåldern beslutas varje år och tillämpas sex år senare. Riktåldern för 2020 och 2021 har beslutats till 67 år, vilket i praktiken kommer att tillämpas från och med 2026 respektive 2027. Från 2026 då riktåldern 67 år gäller, ska även den lägsta åldern för att ta ut allmän pension ändras till tre år före riktåldern. Detta innebär att de som är födda 1963 eller senare kommer tidigast att kunna ta ut pension vid 64 års ålder.

⁷ Allmän tilläggspension

⁸ Gäller ej personer födda 1937 eller tidigare

⁹ Eller inom EU/EES

denne uppnådde riktåldern. För de som bott i Sverige kortare tid minskas förmånen med 1/40-del för varje år.

Garantipensionen beräknas på olika sätt beroende på om förmånstagaren är född före 1938 eller år 1938 och senare. Garantipension minskas av inkomstgrundad pension (exempelvis inkomstpension, änkepension eller pension från annat land) och reduceras till noll kronor om den inkomstgrundade pensionen uppgår till ett visst högsta belopp. Olika nivåer gäller för gifta och ogifta pensionstagare.

2.1.3 Inkomstpensionstillägg

I september 2021 infördes ett tillägg till den inkomstgrundade pensionen i form av ett inkomstpensionstillägg. Syftet med inkomstpensionstillägget är att höja pensionerna för de som arbetat ett helt arbetsliv med låg lön samt öka avståndet till de som inte jobbat alls eller väldigt lite och främst får garantipension.

Inkomstpensionstillägget är en arbetsbaserad förmån som lämnas så länge förmånstagaren är bosatt i Sverige. Tillägget kan även betalas ut till personer bosatta inom EU/EES, i Schweiz eller i ett konventionsland.

2.2 Bostadstillägg och äldre försörjningsstöd

Bostadstillägg till pensionärer är ett skattefritt inkomstprövat tillägg till vissa andra förmåner. Bostadstillägg utbetalas till den som är bosatt i Sverige, uppbär en huvudförmån¹⁰ som ger rätt till bostadstillägg och har uppnått riktåldern för pension. Bostadstillägget påverkas av bostadskostnad, inkomster samt eventuell förmögenhet och beviljas vanligtvis tillsvidare.

Förmånens storlek för pensionärer beräknas genom att först fastställa bostadskostnaden samt lägga till ett konsumtionsstöd. Denna summa minskas sedan med ett framräknat avdrag för inkomster (inklusive förmögenhet). Det som återstår blir det bostadstillägg som den sökande är berättigad till. För makar som bor ihop och för sambo är det den gemensamma bostadskostnaden samt deras inkomster och förmögenheter som ligger till grund för beräkning av förmånerna. Om den disponibla inkomsten är så låg att den sökande inte uppnår skälig levnadsnivå kan även ett så kallat särskilt bostadstillägg betalas ut.

Äldreförsörjningsstöd är avsett för personer som har uppnått riktåldern för pension och som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra förmåner inom det allmänna pensionssystemet. Stödet garanterar en skälig levnadsnivå för dessa personer.

¹⁰ Hel allmän pension, aktivitetsersättning eller sjukersättning, änkepension, vissa utländska förmåner

Äldreförsörjningsstödet är en bosättningsbaserad förmån som i likhet med bostadstillägg är beroende av den sökandes/förmånstagarens bostadskostnad och inkomst, men stödet kan även beviljas till personer som saknar bostadskostnad. Förmånen beviljas som längst för 12 månader i taget, därefter krävs ny ansökan.

Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd ingår i grundskyddet.

2.3 Efterlevandeförmåner

Efterlevandeförmåner är en samling förmåner som syftar till att ge ekonomiskt stöd i samband med nära anhörigs dödsfall.

Efterlevandeförmåner till både barn och vuxna som är bosatta i Sverige hanteras i regel utan ansökan och handläggningen är till stora delar automatiserad. Om personen är bosatt inom EU/EES, i Schweiz eller konventionsland ska ansökan göras hos institutionen i bosättningslandet. För övriga länder ska personen kontakta Pensionsmyndigheten.

Många av efterlevandeförmånerna utbetalas under en begränsad tidsperiod, det vill säga upphör vid en viss tidpunkt eller vid en viss uppnådd ålder.

2.3.1 Efterlevandeförmåner till barn

Barnpension och efterlevandestöd betalas ut till barn om en eller båda föräldrarna avlidit. Barnpensionen ersätter en del av den försörjning som den avlidne föräldern bidrog med. Efterlevandestöd till barn är ett grundskydd för den som är under 18 år och som får låg eller ingen barnpension. Om ett dödsfall inträffat på grund av en arbetsskada kan det efterlevande barnet få en efterlevandelivränta och dödsboet kan få begravningshjälp. Förmånerna betalas ut till och med den månad barnet fyller 18 år. Förmånerna kan förlängas fram till och med juni månad barnet fyller 20 år i de fall barnet studerar på grundskole- eller gymnasienivå och studierna ger rätt till studiehjälp från CSN eller förlängt barnbidrag från Försäkringskassan.

2.3.2 Efterlevandeförmåner till vuxen

Efterlevandepension till vuxen består av omställningspension, förlängd omställningspension och änkepension samt garantipension till dessa förmåner. Om ett dödsfall inträffat på grund av en arbetsskada kan den efterlevande få en efterlevandelivränta och dödsboet kan få begravningshjälp. Det finns även ett frivilligt efterlevandeskydd i premiepensionssystemet. Premiepension till efterlevande kan betalas ut om maken eller sambon tecknat efterlevandeskydd.

3. Riskkategorier

Felaktiga utbetalningar uppstår när förmånerna betalas ut på felaktiga eller otillräckliga grunder, alternativt när ändrade förhållanden inte anmäls. Korrekta uppgifter och underlag har därför en avgörande betydelse för att utbetalningarna ska bli rätt. Den sökande/förmånstagaren är skyldig att lämna de uppgifter som har betydelse för bedömningen av rätten till förmånerna, samt att anmäla ändrade förhållanden. Den som har fått ett för högt belopp är i regel skyldig att betala tillbaka det överskjutande beloppet.

Nedan beskrivs de riskkategorier som Pensionsmyndigheten kommer att skatta samt vilka ersättningar dessa förekommer inom, se tabell 2. Beräkningsfaktorer, Falsk identitet och Försäkringstid bedöms som ej väsentliga riskkategorier och skattas därför inte, se bilaga 2.4.2.

Tabell 2. Riskkategorier för felaktiga utbetalningar

Riskkategorier	IP, TP, PREP	GARP	IPT	BT/ÄFS	EF barn	EF vuxen
Avliden förmånstagare	X	X	X	X	X	X
Bostadsuppgifter				X		
Civilstånd och samboförhållande	X	X		X		X
Utlandsbosättning och utlandsvistelse		X	X	X	X	X
Inkomst				X		
Pension från annat land		X	X	X	X	X
Tillgångar och skulder				X		
Sammanbor inte med barnet/mister vårdnaden om barnet						X
Får nytt barn						X
Avbrutna studier					X	
Dödsfallsintyg och födelsebevis					X	

IP, TP, PREP: Inkomstpension, tilläggspension och premiepension. GARP: Garantipension. IPT: Inkomstpensionstillägg. BT/ÄFS: Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. EF barn: Efterlevandeförmåner till barn. EF vuxen: Efterlevandeförmåner till vuxna

3.1 Avliden förmånstagare

Rätten till Pensionsmyndighetens förmåner upphör när en person avlider. Riskkategorin Avliden förmånstagare innebär en risk för att förmåner fortsätter betalas ut till en person som avlidit utan att Pensionsmyndigheten får vetskap om dödsfallet.

I denna riskkategori ingår även de förmånstagare som avlider i nära anslutning till ett månadsskifte. I dessa fall kan det innebära att myndigheten saknar möjlighet att dra in förmånerna i tid och det blir då en felaktig utbetalning.

3.2 Bostadsuppgifter

Bostadsuppgifter avser olika uppgifter för att bestämma bostadskostnaden, exempelvis hyra, avgift eller ränta på bolån. Grunder för beräkning av bostadskostnaden finns i Pensionsmyndighetens föreskrifter (PFS 2010:6) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Felaktiga bostadsuppgifter kan leda till felaktiga utbetalningar för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd beviljas för den bostad i vilken den sökande har sitt huvudsakliga boende. Oftast är detta den bostad där personen är folkbokförd. Om personen stadigvarande bor eller vistas i en annan bostad utan att vara folkbokförd där ska denna bostad räknas som den bostad som ger rätt till förmånerna. Äldreförsörjningsstöd kan dock även beviljas i de fall bostadskostnad saknas.

Folkbokföringsuppgifter inhämtas löpande från Skatteverket under förmånernas utbetalningsperiod, vilket innebär att Pensionsmyndigheten får kännedom om när någon ändrar sin adress även under pågående utbetalning. Detta förutsätter att förmånstagaren i sin tur har lämnat korrekta uppgifter till Skatteverket.

3.3 Civilstånd och samboförhållande

En förmånstagares civilstånd påverkar rätten till och beräkningen av flera av Pensionsmyndighetens förmåner.¹¹ Vid prövning av en förmån inom socialförsäkringen kan en person bedömas ha ett annat civilstånd än det juridiska civilståndet. Till exempel ska ett par som tidigare har varit gifta med varandra och som bor ihop likställas med makar (SFA civilstånd¹²). För bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd gäller även att sambor ska likställas med makar. Denna riskkategori omfattar olika ändrade förhållanden som kan vara svåra för Pensionsmyndigheten att kontrollera. Det gäller till exempel när förmånstagare gifter sig utomlands, eller bedömningar av olika omständigheter vid samboskap respektive civilstånd enligt socialförsäkringsbalken, exempelvis när förmånstagare flyttar ihop med tidigare make/maka eller med person som hen har gemensamma barn med. Felaktiga bedömningar eller felaktiga uppgifter om ett civilstånd kan resultera i felaktiga utbetalningar.

¹¹ Tilläggspension, garantipension, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd samt vissa efterlevandeförmåner till vuxen

¹² Socialförsäkringsadministrativt civilstånd

3.4 Utlandsbosättning och utlandsvistelse

Bosättning utomlands och för lång vistelse utomlands påverkar de bosättningsbaserade förmånerna.¹³ Riskkategorin omfattar de som står som folkbokförda i Sverige men som ska anses bosatta eller faktiskt är bosatta utanför Sverige samt de som vistas längre tid utomlands än vad förmånen tillåter. Hur länge en person maximalt kan vistas utomlands för att rätten till en bosättningsbaserad förmån ska kvarstå ser olika ut beroende på förmån och om vistelsen är utanför eller inom EU/EES/Schweiz.

Felaktiga uppgifter om bosättning och vistelser utomlands kan resultera i felaktiga utbetalningar.

3.5 Inkomst

Inkomster¹⁴ påverkar beräkningen av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Riskkategorin inkomst innebär en risk för att förmånerna betalas ut med för högt belopp om en inkomst inte är medräknad eller medräknad med för lågt belopp.

Oregistrerade inkomster (svartarbete) kan innebära att bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd betalas ut med för högt belopp. Dessa inkomsters påverkan på pensionsbehållningen behandlas under riskkategorin Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst, se avsnitt 3.7.

3.6 Pension från annat land

Beräkningen av de bosättningsbaserade förmånerna kan påverkas av pensioner från annat land¹⁵. Det är inte alla utländska pensioner som påverkar alla bosättningsbaserade förmåner och förmånerna kan även påverkas på olika sätt beroende på typ av pension.

3.7 Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst

I vissa fall kan en person få tillgodoräkna sig pensionsrätt även när hen inte arbetar.¹⁶ Personen får då kompensation från staten för inkomstbortfallet. Det innebär att staten betalar in pensionsavgifter som motsvarar en fiktivt beräknad inkomst för personen.

¹³ Garantipension, inkomstpensionstillägg, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och vissa efterlevandeförmåner till både vuxen och barn.

¹⁴ Läs mer i bilaga 1.

¹⁵ Pension från annat land är en inkomst, men som Pensionsmyndigheten har valt att särredovisa.

¹⁶ Dessa omfattar den som har småbarn, studerar, gör pliktjänst eller har sjuk- och aktivitetsersättning.

Det finns olika kategorier för pensionsgrundande belopp, se bilaga 1. Det är främst barnår som anses vara en väsentlig risk. Felaktiga utbetalningar kan uppstå i de fall en förälder eller det barn som ger rätt till pensionsgrundande belopp inte varit bosatt i Sverige hela det år som hen tillgodoräknats pensionsgrundande belopp för barnår och Pensionsmyndigheten saknar kännedom om detta.

För höga pensionsgrundande inkomster kan resultera i för höga utbetalningar i den inkomstgrundande allmänna pensionen. Å andra sidan kan för låga pensionsgrundande inkomster resultera i för låga utbetalningar i den inkomstgrundande allmänna pensionen, men där dessa kan delvis kompenseras av en höjd garantipension. Pensionsmyndigheten har i omfattningsstudierna avgränsat sig från att studera felaktiga utbetalningar som beror på felaktiga pensionsgrundande inkomster. Se bilaga 2.4.3.

3.8 Tillgångar och skulder

Riskkategorin omfattar exempelvis pengar på konton, värdepapper, kapitalförsäkringar, bostadsrättsinnehav och tillgångar i utlandet samt skulder.¹⁷ Det är endast bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som påverkas av denna riskkategori. Felaktiga uppgifter om tillgångar eller skulder kan resultera i felaktiga utbetalningar.

3.9 Avbrutna studier

Rätten till förlängd barnpension och förlängt efterlevandestöd upphör om studierna avbryts efter att förmånstagaren fyllt 18 år. Risk för felaktiga utbetalningar finns om Pensionsmyndigheten inte får kännedom om att studierna upphört.

3.10 Dödsfallsintyg och födelsebevis

Efterlevandestöd kan betalas ut efter en förälder som aldrig har bott eller arbetat i Sverige om den sökande kan göra dödsfall och släktskap¹⁸ sannolikt. Ibland kan det vara svårt att få fram dödsfallsintyg eller födelsebevis som visar på släktskap. Då kan Pensionsmyndigheten betala ut ersättning utifrån annan utredning. Avsaknaden av tillförlitliga intyg kan leda till felaktiga utbetalningar.

¹⁷ Läs mer i bilaga 1.

¹⁸ Detta gäller framförallt föräldrar som avlidit utanför EU/EES/Schweiz och konventionsländerna.

3.11 Sammanbor inte med barnet eller mister vårdnaden om barnet

Rätten till förlängd omställningspension upphör om den efterlevande inte längre bor med barnet eller inte längre har vårdnaden om barnet. Risk för felaktiga utbetalningar finns om Pensionsmyndigheten inte får kännedom om detta.

3.12 Får nytt barn

Rätten till förlängd omställningspension upphör om den efterlevande får nytt barn och bor tillsammans med barnets förälder. Risk för felaktiga utbetalningar finns om Pensionsmyndigheten inte får kännedom om detta.

4. Pensionsmyndighetens åtgärder för minskade felaktiga utbetalningar

För att minska omfattningen av felaktiga utbetalningar är det av stor vikt att arbeta med förebyggande åtgärder. Det finns behov av en utökad informationsinhämtning¹⁹ som kan ligga till grund för fler automatiserade omräkningar av myndighetens förmåner. Ett utökat informationsutbyte, både mellan myndigheter och med andra länder, är centralt i det fortsatta arbetet. För att åstadkomma detta behövs fler åtgärder som är beroende av andra parter, men där Pensionsmyndigheten bidrar utifrån myndighetens ansvarsområde.

Översynen av grundskyddet i pensionssystemet kommer att kunna bidra till att minska felaktiga utbetalningar.²⁰ Samtidigt behöver regeländringar som adresserar problemen för enskilda att uppfylla sin uppgifts- och anmälningsskyldighet ske skyndsamt för att möjliggöra en kraftfull minskning av felaktiga utbetalningar.

4.1 Genomförda åtgärder sedan 2022

Nedan beskrivs vilka åtgärder Pensionsmyndigheten har genomfört sedan 2022. Majoriteten av åtgärderna är sådana som på längre sikt kan ha effekter på felaktiga utbetalningar. Det går dock inte att uttala sig vad enskilda åtgärder har gett för resultat med hänsyn till att flera faktorer kan inverka på resultatet samt att flera åtgärder har genomförts under samma tidsperiod.

Pensionsmyndigheten samverkar löpande med flera myndigheter i frågor kopplat till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Inom ramen för samverkan har Pensionsmyndigheten genomfört informationsinsatser i syfte att höja kunskapen om risker gällande välfärdsbrottslighet och öka informationsutbytet mellan myndigheterna. Samverkan har resulterat i att antalet underrättelser har ökat vilket har medfört att Pensionsmyndigheten har förhindrat felaktiga utbetalningar i ökad utsträckning.

Informationsuppdraget är en viktig del i myndighetens arbete att få förmånstagaren att göra rätt från början och under löpande utbetalning. Uppdraget utgår från att förebygga eventuella problem för individer genom att tillhandahålla relevant information i rätt tid. Myndigheten arbetar för att nå ut med information till de som inte själva eftersöker den genom att till exempel tillhandahålla information i flera olika kanaler såsom sociala medier.

¹⁹ Avskaffad sekretess mellan myndigheter och förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter och enskilda aktörer, Dir. 2026:104

²⁰ Ett bättre och enklare grundskydd i ålderspensionssystemet, Dir. 2026:57

Pensionsmyndigheten har tidigare lämnat förslag till regeringen på mindre regeländringar som syftar till att möjliggöra utökade omräkningar, då även avseende uppgifter om utländsk pension för omräkning av förmånerna garantipension och inkomstpensionstillägg.²¹ Avseende förmånen bostadstillägg kvarstår alltså många uppgifter som inte kan inhämtas för sådana omräkningar. Detta har sin grund i ett komplext regelverk som bygger på att flera uppgifter måste lämnas av förmånstagaren själv.

4.1.1 Åtgärder vid ansökningstillfället

Pensionsmyndigheten har sedan omfattningsstudierna 2022 fokuserat på arbetet med rätt från början och att det ska vara lätt att göra rätt för förmånstagarna. Pensionsmyndigheten inhämtar och verifierar automatiskt uppgifter avseende exempelvis försäkringstillhörighet, civilstånd och folkbokföringsadress i samband med prövningen av ansökan om förmånerna och även fortlöpande för att fånga ändrade förhållanden. När det gäller bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd inhämtas exempelvis även kapitalinkomster, fastighetsinnehav och vissa tjänstepensioner i samband med ansökan och därefter årligen för att fånga ändrade förhållanden.

4.1.1.1 Ökad automatisering

Pensionsmyndigheten jobbar med ökad automatisering och digitalisering inom pensionsadministrationen. Exempelvis har det europeiska informationsutbytessystemet börjat integreras med myndighetens interna handläggningssystem.²² Detta genererar effektivitetsvinster och förbättrar informationstillgängligheten.

SFA civilståndsbedömningar är numera automatiserade vid ansökningar på den externa webbplatsen när sökande uppger att de bor tillsammans med någon de tidigare varit gift med och/eller har gemensamma barn med.

Dessa automatiseringsåtgärder medför att ärenden hanteras i tid vilket leder till att antalet felaktiga utbetalningar minskar.

4.1.2 Åtgärder under pågående utbetalning

Pensionsmyndigheten arbetar löpande med att informera förmånstagare om vikten av att anmäla ändringar och arbetar på olika sätt för att effektivisera verksamheten för att minska risken att felaktiga utbetalningar sker under tiden en förmån utbetalas.

²¹ Regeländringar, svar på regeringsuppdrag. VER 2024–56.

²² Jump Implementation National Application (JINA)

Myndigheten utför löpande utbetalningskontroller av utförda utbetalningar för att förebygga, förhindra och upptäcka såväl oavsiktliga fel som oegentligheter. Kontrollerna avser slumpmässigt utvalda utbetalningar och utbetalningar som kan vara särskilt riskfyllda, så kallade transaktioner med hög risk. Dessutom genomförs dagligen kontroller av konton mot bankgirocentralens uppgifter om kontohavare vid samtliga kontoregistreringar.

För att upptäcka och hantera de fel som uppstår under utbetalningstiden genomför myndigheten efterkontroller i syfte att undvika att felaktiga belopp utbetalas till pensionärerna. Kontrollerna syftar även till att öka kunskapen om risker för och omfattning av felaktiga utbetalningar. Kontrollerna kan vara både slumpmässiga och riktade, det vill säga riskbaserade.

Resultatmässigt ser myndigheten hur benägenheten att anmäla ändringar har ökat kraftigt över tid. Antalet inkomna kundgenererade ändringsärenden har ökat från drygt 83 000 ärenden 2022 till drygt 157 000 ärenden under 2025.

4.1.2.1 Information till enskilda avseende bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Pensionsmyndigheten har publicerat informationsfilmer om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd på sociala medier. Filmerna syftar till att öka förmånstagarnas kunskap om dessa förmåner avseende:

- vikten av att göra en preliminär beräkning innan ansökan skickas in
- hur ansökan och ändringar genomförs
- var uppgifter som efterfrågas finns
- vikten av att anmäla ändringar

Pensionsmyndigheten erbjuder digitala informationsmöten om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd via myndighetens webbplats. Vid dessa informationsmöten tillhandahålls bred information om hur man går tillväga för att ansöka och för att anmäla ändrade förhållanden samt information om anmälningsskyldigheten.

Ökningen av ändringsanmälningar torde till viss del vara ett resultat av tidigare informationsåtgärder.

4.1.2.2 Avarbetning av ärendebalanser

Flera åtgärder har genomförts avseende prioriteringar inom handläggningen vilket har verkat för att minska de felaktiga utbetalningarna.

Under 2025 har verksamheten inom allmän pension prioriterat ändringsärenden där förmånstagaren har pension från annat land samt de så kallade

minimiförmånsärendena²³. Regresskrav²⁴ hanteras inom två månader, vilket är kravet för att få tillbaka pengar från andra EU/EES-länder. Allmän pension har även prioriterat vissa ändringsärenden där förmånstagaren ansöker om eller har bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd.

En kraftsamling genomfördes under 2023 i syfte att förbättra tillgängligheten, korta handläggningstiderna och avarbeta gamla balanser gällande ändringsanmälan inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Det gjordes också prioriteringar i syfte att snabbare hantera ärenden som leder till stora felaktiga utbetalningar, exempelvis flytt till ny bostad. Snabbare hantering av inkomna ändringsanmälningar har varit prioriterat även under 2024 vilket har lett att handläggningstiderna gällande ändringsanmälningar halverats fram till 2025. Att få fler att anmäla ändringar i tid och hantera ändringsanmälningarna snabbare är fortsatt prioriterat arbete för myndigheten. Även arbetet med impulser om olika ändrade förhållanden har prioriterats upp under vissa perioder.

4.1.2.3 Webbtjänst för ändringsanmälningar bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Pensionsmyndigheten har utvecklat webbtjänsten för ändringsanmälningar för de som har gemensamt beslut. Dessa förmånstagare har tidigare varit hänvisade till att anmäla sina ändringar via blankett. Utvecklingen medför såväl en förenkling för förmånstagare som en ökad automatiseringsgrad för Pensionsmyndigheten, vilket i sin tur kan motverka felaktiga utbetalningar.

4.1.2.4 Ökad automatisering

Under 2025 har en automatiserad hantering av ärenden som rör utvandring utvecklats inom allmän pension²⁵. En sådan automatisering innebär att förmånstagaren kan få ett beslut om ändrad förmån direkt efter utvandring och att felaktiga utbetalningar på grund av försenad handläggning förebyggs. Automatiseringen förebygger även risker för felregistreringar som kan uppstå vid manuell handläggning.

4.1.2.5 E-tjänst för underrättelser

Under 2023 lanserade Pensionsmyndigheten en e-tjänst för att förenkla hanteringen av underrättelser och impulser. Via e-tjänsten kan privatpersoner, företag samt anställda på myndighet, kommun eller a-kassa tipsa Pensionsmyndigheten vid misstanke om felaktiga utbetalningar eller bidragsbrott. Under 2025 inkom totalt 3

²³ Läs mer i bilaga 1

²⁴ Om Pensionsmyndigheten har betalat ut ett pensionsbelopp som är större än vad pensionstagaren har rätt till kan Pensionsmyndigheten begära att institutionen i en annan medlemsstat drar av beloppet från det belopp som denna institution ska betala till pensionstagaren, om det uppstår ett retroaktivt belopp.

²⁵ Automatiserat flöde vid utvandringar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd finns sedan tidigare

408 underrättelser varav 2 042 via e-tjänsten (under 2024 inkom totalt 460 underrättelser via e-tjänsten). Antalet skickade och mottagna underrättelser indikerar i vilken grad information utbyts mellan myndigheter. Ett ökat antal inkomna underrättelser är en indikation på att informationsutbytet stärkts och felaktiga utbetalningar motverkas.

5. Metod

Syftet med studierna är att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar inom de förmåner som omfattas av rapporten. Eftersom förmånerna skiljer sig åt gällande regelverk, tillgången till kontrolluppgifter och möjligheterna att identifiera fel har olika metoder använts. Valet av metod har gjorts utifrån vilken metod som bedömts ge de mest tillförlitliga skattningarna för respektive förmån.

I kapitlet beskrivs översiktligt de metoder som använts och de viktigaste antaganden som ligger till grund för skattningarna. En mer utförlig beskrivning av metodernas genomförande, beräkningar och osäkerheter finns i bilaga 2.

5.1 Val av metod

Fyra metoder har använts:²⁶

- Urvalsundersökning
- Expertbedömning (expertelicitation)
- Schablonberäkningar
- Totalräkning

Tabell 3 visar vilken metod som använts för respektive ersättning.

Tabell 3: Metoder som används inom studier av respektive ersättning

Ersättning	Metod
Bostadstillägg och äldreomsorgsstöd	Urvalsundersökning, expertbedömning och totalräkning
Inkomstgrundad allmän pension	Expertbedömning och totalräkning
Garantipension	Expertbedömning och totalräkning
Inkomstpensionstillägg	Expertbedömning, schablonberäkning och totalräkning
Efterlevandeförmåner till barn	Schablonberäkning och totalräkning
Efterlevandeförmåner till vuxna	Schablonberäkning och totalräkning

5.1.1 Urvalsundersökning

För bostadstillägg och äldreomsorgsstöd genomfördes en slumpmässig efterkontroll på ett urval av 1000 hushåll. Uppgifter som ligger till grund för dessa förmåner inhämtades dels från förmånstagarna, dels från Skatteverket och andra externa aktörer. Bostadstillägget och äldreomsorgsstödet räknades om utifrån de nya uppgifterna, varpå ett nytt belopp för förmånerna beslutades. Eventuell differens mellan det nya beslutade beloppet och det gamla beslutade beloppet

²⁶ För utförlig beskrivning av metoderna se bilaga 2.

registrerades som felutbetalt belopp. Resultaten från urvalet räknades därefter upp till populationsnivå.

5.1.2 Expertbedömning

För de ersättningar där en urvalsundersökning inte bedömts vara ändamålsenlig eller genomförbar användes expertbedömning. Dessa ersättningar är inkomstgrundad pension och garantipension. Expertbedömning användes även för att skatta felutbetalningar inom de typer av felutbetalningar som inte kunde fångas i den slumpmässiga efterkontrollen av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Metoden innebär att personer med god kunskap om respektive förmån systematiskt bedömer omfattningen av olika typer av fel och deras ekonomiska betydelse. Bedömningarna genomfördes enligt en strukturerad metod och sammanställdes till en samlad skattning.

5.1.3 Schablonberäkningar

För efterlevandeförmånerna samt inkomstpensionstillägget saknades förutsättningar att genomföra en urvalsundersökning eller expertbedömning. I stället användes schablonberäkningar baserade på tidigare analyser samt statistik över upptäckta felaktiga utbetalningar.

5.1.4 Totalräkning

Vissa felutbetalningar behövde inte skattas. Felutbetalningar vid dödsfall och tjänstepensionsomräkningar kunde via data från Pensionsmyndighetens handläggningssystem summeras för de olika ersättningarna. Eftersom det inte finns något mörkertal bland dessa felutbetalningar beräknades inget osäkerhetsintervall.

5.2 Misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet

Enligt anvisningarna för omfattningsstudierna ska Pensionsmyndigheten redovisa felaktiga utbetalningar som kan vara misstänkt avsiktliga eller grovt oaktsamma. Detta görs för felutbetalningar som skattats med kvantitativ och kvalitativ metod, och omfattar därför bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, garantipension samt inkomstgrundad allmän pension. Misstänkt avsiktliga fel bland ersättningar vars felutbetalningar skattats genom schablonberäkning genomfördes inte.

5.2.1 Definition

Enligt anvisningen²⁷ är definitionen följande:

”Misstänkt avsiktliga fel är sådana fel som den sökande kan antas ha orsakat i syfte att få en högre ersättning än den sökande har rätt till. Även fel som den sökande

²⁷ Se även ESV:s rapport ”Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen” (2024:45)

kan antas ha orsakat utan syfte att få en högre ersättning kan ingå i definitionen av misstänkt avsiktliga fel. Med det menas fel på grund av grov oaktsamhet.”

För att undvika missförstånd har Pensionsmyndigheten i denna rapport valt att genomgående använda begreppet ”Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt”.

I genomförandet av studierna har begreppet ”grovt oaktsamhet” likställts med ett likgiltighetsuppsåt. Det vill säga en person som vet om att det finns en betydande risk att den får ersättning utbetald med ett för högt belopp men väljer att inte ta reda på om så är fallet.

Pensionsmyndighetens definition av begreppet Misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet avser motsvara felutbetalningar som ska eller borde ha föranlett en polisanmälan.

5.2.2 Genomförande

Andelen misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har skattats på två olika sätt. Den första metoden är modellbaserad, och används för att skatta andelen misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt för de felaktiga utbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som skattats i urvalsundersökningen. För de övriga felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, samt för felutbetalningar inom garantipension samt inkomstgrundad allmän pension har andelen misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt skattats med expertbedömning. Se bilaga 2.2.4.1 samt 2.2.4.2 för mer information.

5.3 Kompletterande mått till misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet

Som ett kompletterande mått har Pensionsmyndigheten tagit fram skattningar av vilka felutbetalningar som, om de hade upptäckts, kunde blivit föremål för en fördjupad utredning (kontrollutredning). En fördjupad utredning leder ibland till en polisanmälan. De belopp avseende av misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt felutbetalningar som redovisas i rapporten är därför en delmängd av felutbetalningar där fördjupad utredning kunde ha gjorts.

5.4 Osäkerhet och avgränsningar

5.4.1 Osäkerhet

Samtliga skattningar är behäftade med osäkerhet. För urvalsundersökningen påverkas precisionen i skattningen främst av urvalets storlek. För expertbedömningarna är osäkerheten beroende av experternas bedömningar och de antaganden som gjorts. För schablonberäkningarna påverkas resultaten av de

antaganden som ligger till grund för beräkningarna. I kapitel 6.8 redovisas de viktigaste osäkerheterna för skattningarna.

5.4.2 Avgränsningar

Pensionsmyndigheten har valt att ej skatta felutbetalningar inom vissa ersättningar och riskkategorier. Avgränsningen kring vilka riskkategorier och ersättningar där felutbetalningar ej kommer skattas har bestämts utifrån expertgruppens samlade bedömning. De förmåner som inte studeras är sådana som betalas ut till mindre än 500 förmånstagare. Förvaltning av fonderade medel inom premiepensionen studeras inte. Riskkategorierna som inte studeras är Beräkningsfaktorer, Falsk identitet och Försäkringstid. Studien har även avgränsat sig från att skatta felutbetalningar som beror på fel med avseende på pensionsgrundande inkomster samt vissa pensionsgrundande belopp. Se bilaga 2.4 för en mer detaljerad beskrivning kring studiens avgränsningar.

6. Resultat

Nedan redovisas myndighetens skattningar av felaktiga utbetalningar. De felutbetalda beloppen redovisas per ersättning. Inom respektive ersättning är felutbetalningarna uppdelade på riskkategori och felorsak. I slutet av kap. 6 redovisas osäkerheterna i skattningarna samt en redogörelse av vilka resultat som är jämförbara med föregående omfattningsstudie.

6.1 Bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd

Punktskattningen för de totala felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd uppgår till knappt 1045 miljoner kr. Tabell 4 visar att de största riskkategorierna inom ersättningen är Tillgångar och skulder, Inkomst, Utlandsbosättning och utlandsvistelse samt Bostadsuppgifter. Tillsammans utgör dessa riskkategorier cirka 88 procent av de totalt skattade felutbetalningarna inom ersättningen. Osäkerhetsintervallen per riskkategori och totalt har beräknats enligt den metod som föreslagits inom den myndighetsövergripande metodarbetsgruppen, se bilaga 2.5.

Tabell 4: Felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd fördelat på riskkategorier

Riskkategorier	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Avliden förmånstagare	20,44 (0,13 %)	13,82 (0,09 %)	34,13 (0,22 %)
Bostadsuppgifter	118,79 (0,77 %)	64,85 (0,42 %)	176,46 (1,14 %)
Civilstånd och samboförhållande	30,00 (0,19 %)	16,11 (0,10 %)	58,89 (0,38 %)
Inkomst	253,40 (1,64 %)	172,72 (1,11 %)	345,33 (2,23 %)
Pension från annat land	79,14 (0,51 %)	46,47 (0,30 %)	125,93 (0,81 %)
Tillgångar och skulder	314,74 (2,03 %)	243,55 (1,57 %)	401,39 (2,59 %)
Utlandsbosättning och utlandsvistelse	228,20 (1,47 %)	156,59 (1,01 %)	337,64 (2,18 %)
Totalt	1 044,72 (6,74 %)	714,11 (4,61 %)	1 479,77 (9,55 %)

Tabell 5 visar att den vanligaste felorsaken för felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd är Ej anmält ändrade förhållanden. Felutbetalningar som uppstått på grund av detta har skattats till knappt 916 miljoner kronor, vilket utgör 5,9 procent av det totalt utbetalda beloppet i ersättningen under 2025. Fel vid ansökan/anmälan har skattats till knappt 80 miljoner kronor. Den vanligaste

felorsaken där myndigheten är orsakande part är Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut. Denna felorsak har skattats till drygt 18 miljoner kronor.

Tabell 5: Felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd fördelat på felorsak

Felorsak	Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Ej anmält ändrade förhållanden	Förmånstagaren	915,70 (5,91 %)
Felaktiga uppgifter vid ansökan/anmälan	Förmånstagaren	79,46 (0,51 %)
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	Myndigheten	8,94 (0,06 %)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut	Myndigheten	18,12 (0,12 %)
Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut	Myndigheten	12,13 (0,08 %)
Utbetalning fel trots korrekt beslut	Myndigheten	0,00 (0,00 %)
Övriga orsaker		10,37 (0,07 %)
Totalt		1044,72 (6,74 %)

Tabell 6 visar att förmånstagaren står för den största andelen av de skattade felutbetalningarna inom ersättningen. Fel orsakade av förmånstagaren utgör drygt 95 procent av felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, vilket motsvarar 6,42 procent av de totala utbetalningarna av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd under 2025. Fel orsakade av myndigheten utgör 3,7 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Fel som varken kan anses vara orsakade av förmånstagaren eller myndigheten har skattats till cirka 10 miljoner kronor. Huvuddelen av dessa beror på den automatiserade tjänstepensionsomräkningen, se bilaga 2.1.2.2.

Tabell 6: Felaktiga utbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd fördelat på orsakande part

Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Förmånstagaren	995,16 (6,42%)
Myndigheten	39,18 (0,25%)
Övriga orsaker	10,37 (0,07 %)
Totalt	1044,72 (6,74 %)

Totalt felutbetalt belopp inom kategorin Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts har skattats till cirka 408 miljoner kronor. Detta utgör drygt 39 procent av de totalt skattade felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Drygt 157 miljoner kronor bedöms som misstänkt avsiktlighet/grov oaksamhet, vilket utgör strax över 15 procent av de skattade felutbetalningarna.

Tabell 7: Felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd orsakat av förmånstagaren

Mått	Felutbetalt i miljoner kronor	Andel av totalt felutbetalt belopp (%)
Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts	408,10	39%
Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt	157,28	15%

6.1.1 Övriga resultat av urvalsundersökningen

I detta avsnitt redovisas resultat från urvalsundersökningen som inte ingår i regeringsuppdraget men som ändå bedöms vara relevant. Bland annat redovisas här, till skillnad från i resten av rapporten, utbetalningar som är lägre än vad förmånstagaren är berättigad till. Detta benämns ”för lite utbetalt” eller ”för lite”. Anledningen till att detta bara redovisas för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är att urvalsundersökningens design möjliggjort en sådan skattning även när det inte varit huvudsyftet med studien. De typerna av fel inom ersättningen som skattas med expertelicitation och totalräkning ingår dock inte i resultaten nedan, det är endast felutbetalningar skattade utifrån urvalsundersökningen som redovisas.

Resultatet från den kvantitativa kontrollen visar att 34 procent av hushållen har fått för mycket ersättning, se tabell 8. Motsvarande uppgift avseende 2022 års studie var cirka 31 procent. Rätt utbetalt innebär att det inte har skett någon förändring i utbetalt belopp av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd efter kontrollen. Noterbart är att det är en större andel hushåll som fått för lite pengar än som fått för mycket.

Tabell 8. Urvalet fördelat på för lite, rätt utbetalt och för mycket

Status	Skattad andel	Nedre gräns	Övre gräns
För lite	37 %	34 %	40 %
Rätt utbetalt	29 %	26 %	33 %
För mycket	34 %	30 %	37 %

Andelen för mycket felutbetalt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd skattades till 4,42 procent, vilket motsvarar drygt 685 miljoner kronor. Se tabell 9. Om man på motsvarande sätt skattar andelen för lite felutbetalt ger detta andelen 4,05 procent. Detta motsvarar drygt 628 miljoner kronor.

Tabell 9. För mycket och för lite utbetalt

Kategori	Punktskattning miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre gräns i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre gräns i miljoner kronor (procent av utbetalt)
För mycket utbetalt	685,35 (4,42%)	543,04 (3,50%)	827,66 (5,34%)
För lite utbetalt	628,09 (4,05%)	542,70 (3,50%)	713,48 (4,60%)

Bland förmånstagare som fått för mycket ersättning är det genomsnittliga felutbetalda beloppet av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd cirka 190 kr per månad. Se tabell 10. De som hade för lite utbetalt fick i sin tur en höjning med i genomsnitt cirka 174 kronor per månad.

Tabell 10. För mycket/för lite utbetalt, genomsnitt per person och månad i kronor

Kategori	Genomsnittligt felutbetalt belopp per månad i kronor	Undre gräns i kronor	Övre gräns i kronor
För mycket utbetalt	190,23	151,69	228,77
För lite utbetalt	174,34	152,06	196,61

Resultatet visar att felutbetalningarna, positiva eller negativa, är relativt symmetriska. Andelen individer som får för lite bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är tre procentenheter högre, men det genomsnittligt felutbetalda beloppet är något högre bland de som fått för mycket ersättning. Detta leder till att den totala felutbetalningen som beror på en tidigare för hög ersättning är cirka 57 miljoner kronor högre jämfört med gruppen som fått för lite ersättning.

För de typer av felutbetalningar som skattats kvalitativt är bedömningen annorlunda. Exempelvis uppstår felutbetalningar inom riskkategorin Utlandsbosättning och utlandsvistelse när en förmånstagare befinner sig längre tid utomlands än vad som är tillåtet för att få behålla rätten till en bosättningsbaserad förmån. För lite utbetalt utifrån denna riskkategori skulle exempelvis uppstå om förmånstagaren uppger att den ska resa under längre tid fast den egentligen är kvar i Sverige och kan fortsätta att uppbära förmånen. Symmetrin gällande för mycket respektive för lite utbetalt belopp gäller därför endast för de typer av felutbetalningar som skattats utifrån den slumpmässiga efterkontrollen och inte för de som skattats kvalitativt.

6.2 Garantipension

Inom garantipension är de största riskkategorierna Pension från annat land, Utlandsbosättning och utlandsvistelse samt Civilstånd och samboförhållande. Det skattade felutbetalda beloppet tillhörande Pension från annat land utgör drygt 52

procent av det totalt skattade felutbetalda beloppet inom garantipension. Se tabell 11.

Tabell 11. Felutbetalningar inom garantipension fördelat på riskkategorier

Riskkategorier	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Avliden förmånstagare	19,94 (0,06 %)	17,33 (0,05 %)	26,93 (0,08 %)
Civilstånd och samboförhållande	43,00 (0,13 %)	28,80 (0,09 %)	57,20 (0,18 %)
Utlandsbosättning och Utlandsvistelse	83,50 (0,26 %)	42,00 (0,13 %)	167,00 (0,52 %)
Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst	9,00 (0,03 %)	4,50 (0,01 %)	18,00 (0,06 %)
Pension från annat land	170,00 (0,53 %)	86,20 (0,27 %)	260,10 (0,80 %)
Totalt	325,44 (1,01 %)	178,83 (0,55 %)	529,23 (1,64 %)

Även inom garantipension är den vanligaste felorsaken Ej anmält ändrade förhållanden. Felutbetalningar inom denna felkälla har skattats till knappt 190 miljoner kronor och utgör 0,59 procent av de totala utbetalningarna. Detta motsvarar knappt 59 procent av de totala felutbetalningarna inom garantipension. Felutbetalningar som beror på Ändrade förhållanden ej omhändertagna är de näst högsta och har skattats till knappt 58 miljoner kronor.

Tabell 12. Felutbetalningar inom garantipension fördelat på felorsaker

Felorsak	Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Ej anmält ändrade förhållanden	Förmånstagaren	189,70 (0,59 %)
Felaktiga uppgifter vid ansökan/anmälan	Förmånstagaren	24,75 (0,08 %)
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	Myndigheten	57,51 (0,18 %)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut	Myndigheten	3,04 (0,01 %)
Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut	Myndigheten	35,03 (0,11 %)
Utbetalning fel trots korrekt beslut	Myndigheten	3,04 (0,01 %)
Övriga orsaker		12,37 (0,04 %)
Totalt		325,44 (1,01 %)

Liksom för bostadstillägg och äldreomsorgsbidrag bedöms felutbetalningar orsakade av förmånstagaren utgöra majoriteten av felutbetalningarna även inom garantipension. Knappt 66 procent av de skattade felutbetalningarna inom garantipension är fel orsakade av förmånstagaren. Drygt 30 procent av felutbetalningarna bedöms vara orsakade av myndigheten och knappt 4 procent av Övriga orsaker. Den största bidragande faktorn till Övriga orsaker är så kallade Regresskrav, se bilaga 3.3.3.

Tabell 13: Felaktiga utbetalningar inom garantipension fördelat på orsakande part

Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Förmånstagaren	214,45 (0,66%)
Myndigheten	98,62 (0,30%)
Övriga orsaker	12,37 (0,04 %)
Totalt	325,44 (1,01 %)

Totalt felutbetalt belopp inom kategorin Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts har skattats till drygt 49 miljoner kronor. Detta utgör cirka 15 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Knappt 24 miljoner kronor bedöms bero på misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet, vilket utgör drygt 7 procent av de totalt skattade felutbetalningarna.

Tabell 14. Felutbetalningar inom garantipension orsakade av förmånstagare

Mått	Felutbetalt i miljoner kronor	Andel av totalt felutbetalt belopp (%)
Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts	49,20	15 %
Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt	23,58	7 %

6.3 Inkomstgrundad allmän pension

Bland de skattade felutbetalningarna inom inkomstgrundad allmän pension är riskkategorin Avlidna förmånstagare den största, se tabell 15. Felutbetalningar inom denna riskkategori har skattats till knappt 95 miljoner kronor, vilket utgör närmare 69 procent av det totalt skattade felutbetalda beloppet i ersättningen. I denna riskkategori ingår FUD-ärenden, se avsnitt 3.1 samt bilaga 3.3.1 för en mer detaljerad beskrivning om dessa ärenden. Riskkategorierna Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst samt Civilstånd och samboförhållande utgör 17 respektive 14 procent av det skattade felutbetalda beloppet. Fel i pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst ledde till att pensionsrätter beviljades felaktigt under 2025. Skattningen avser de felaktiga utbetalningar som dessa pensionsrätter väntas leda till i framtiden.

Tabell 15. Felutbetalningar inom inkomstgrundad allmän pension fördelat på riskkategori

Riskkategori	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Avliden förmånstagare	94,83 (0,02 %)	90,92 (0,02 %)	102,62 (0,02 %)
Civilstånd och samboförhållande	19,70 (0,00 %)	13,20 (0,00 %)	26,20 (0,01 %)
Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst	24,00 (0,01 %)	12,00 (0,00 %)	35,50 (0,01 %)
Totalt	138,53 (0,03 %)	116,12 (0,03 %)	164,32 (0,04 %)

Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut är den primära felorsaken för skattade felutbetalningarna inom inkomstgrundad allmän pension. Se tabell 16. Denna felorsak har skattats till 81 miljoner kronor, vilket utgör 97 procent av felen där orsakande part är myndigheten och knappt 59 procent av de totala felutbetalningarna inom ersättningen. Detta beror på att FUD-ärenden klassificeras under denna felorsak.

Notera att studien inte omfattar skattningar av felutbetalningar som beror på fel i pensionsgrundande inkomster samt vissa pensionsgrundande belopp. Avgränsningen beskrivs närmare i bilaga 2.4.3.

Tabell 16. Felutbetalningar inom inkomstgrundad allmän pension fördelat på felorsaker

Felorsak	Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Ej anmält ändrade förhållanden	Förmånstagaren	18,89 (0,00 %)
Felaktiga uppgifter vid ansökan/anmälan	Förmånstagaren	2,22 (0,00 %)
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	Myndigheten	1,95 (0,00 %)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut	Myndigheten	0,28 (0,00 %)
Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut	Myndigheten	81,04 (0,02 %)
Utbetalning fel trots korrekt beslut	Myndigheten	0,28 (0,00 %)
Övriga orsaker		33,87 (0,01 %)
Totalt		138,53 (0,03 %)

Merparten av de skattade felutbetalningarna inom ersättningen orsakas av myndigheten, se tabell 17. Totalt sett uppgår felen orsakade av myndigheten till närmare 84 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 60 procent av de totalt skattade felutbetalningarna inom inkomstgrundad allmän pension. Till skillnad från bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd samt garantipension står förmånstagaren för en lägre andel fel. Fel orsakade av förmånstagaren har skattats till 21,1 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 15 procent av de totalt skattade felutbetalningarna

inom inkomstgrundad allmän pension. Posten Övriga orsaker uppgår till knappt 34 miljoner, där majoriteten av dessa beror på felaktiga barnårsrätter, se bilaga 3.3.4.

Tabell 17: Felaktiga utbetalningar inom inkomstgrundad allmän pension fördelat på orsakande part

Orsakande	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Förmånstagaren	21,11 (0,01%)
Myndigheten	83,55 (0,02%)
Övriga orsaker	33,87 (0,01 %)
Totalt	138,53 (0,03 %)

Inom ersättningen har måttet Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts skattats till närmare 4 miljoner kronor. Detta utgör knappt 3 procent av de totala felaktiga utbetalningarna. Fel som kan misstänkas vara avsiktliga/grovt oaktsamma har skattats till 0,7 miljoner kronor, vilket utgör cirka en halv procent av de totalt skattade felaktiga utbetalningarna.

Tabell 18. Felutbetalningar orsakad av förmånstagaren inom inkomstgrundad allmän pension

Mått	Felutbetalt i miljoner kronor	Andel av totalt felutbetalt belopp (%)
Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts	3,79	3 %
Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt	0,67	0 %

Studien har avgränsat sig från att skatta felutbetalningar som beror på fel med avseende på pensionsgrundande inkomster samt vissa pensionsgrundande belopp. Se bilaga 2.4 för en mer detaljerad beskrivning kring studiens avgränsningar.

6.4 Inkomstpensionstillägg

Felutbetalt belopp inom Inkomstpensionstillägg har skattats till knappt 65 miljoner kronor, se tabell 19. Felutbetalt belopp per riskkategori, felorsak samt misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har inte skattats inom denna ersättning eftersom felutbetalningarna till största delen har skattats genom schablonberäkning.

Tabell 19. Felutbetalningar inom inkomstpensionstillägg

Riskkategori	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Övrigt	64,55 (1,08 %)	47,29 (0,79 %)	81,82 (1,37 %)

6.5 Efterlevandeförmåner till barn

Felutbetalt belopp inom Efterlevandeförmåner till barn har skattats till drygt 4 miljoner kronor, se tabell 20. Felutbetalt belopp per riskkategori, felorsak samt misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har inte skattats inom denna ersättning eftersom felutbetalningarna till största delen har skattats genom schablonberäkning.

Tabell 20. Efterlevandeförmåner till barn

Riskkategori	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Övrigt	4,27 (0,37 %)	2,14 (0,19 %)	8,53 (0,75 %)

6.6 Efterlevandeförmåner till vuxna

Felutbetalt belopp inom Efterlevandeförmåner till vuxna har skattats till drygt 12 miljoner kronor, se tabell 21. Felutbetalt belopp per riskkategori, felorsak samt misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har inte skattats inom denna ersättning eftersom felutbetalningarna till största delen har skattats genom schablonberäkning.

Tabell 21. Felutbetalningar inom efterlevandeförmåner till vuxna

Riskkategori	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Undre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)	Övre intervall i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Övrigt	12,07 (0,15 %)	8,37 (0,11 %)	19,47 (0,25 %)

6.7 Samtliga ersättningar

De skattade felutbetalningarna per ersättning visar att bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd står för majoriteten av felutbetalningarna. Dessa uppgår till närmare 1045 miljoner kronor, vilket motsvarar cirka 66 procent av samtliga felutbetalningar. Garantipension är den ersättning där felutbetalningarna bedöms vara näst högst. Dessa har skattats till drygt 325 miljoner kronor vilket utgör knappt 21 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Tillsammans utgör dessa två ersättningar över 86 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Se tabell 22.

Tabell 22. Summerade felutbetalningar per ersättning

Ersättning	Felutbetalt i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	1044,72 (6,74 %)
Garantipension	325,44 (1,01 %)
Inkomstgrundad allmän pension	138,53 (0,03 %)
Inkomstpensionstillägg	64,55 (1,08 %)
Efterlevandeförmåner till vuxna	12,07 (0,15 %)
Efterlevandeförmåner till barn	4,27 (0,37 %)
Totalt	1589,58 (0,33 %)

De totala felutbetalningarna inom myndighetens ersättningar skattas till knappt 1,6 miljarder, vilket motsvarar 0,33 procent av utbetalningarna. Utifrån samtliga ersättningar har de största felutbetalningarna bedömts vara inom riskkategorierna Tillgångar och skulder, Utlandsbosättning och utlandsvistelse, Inkomst samt Pension från annat land. Tillsammans uppgår felutbetalningarna för dessa riskkategorier till cirka 1129 miljoner kronor, vilket utgör knappt 75 procent av de skattade felutbetalningarna inom de ersättningar där riskkategorin redovisas. Ersättningar som skattats med schablonberäkning har ej fördelats utifrån riskkategori. Se tabell 23.

Tabell 23. Summerade felutbetalningar per riskkategori för samtliga ersättningar

Riskkategori	Punktskattning i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Avliden förmånstagare	135,21 (0,03 %)
Bostadsuppgifter	118,79 (0,02 %)
Civilstånd och samboförhållande	92,70 (0,02 %)
Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomst	33,00 (0,00 %)
Inkomst	253,40 (0,05 %)
Pension från annat land	249,14 (0,05 %)
Tillgångar och skulder	314,74 (0,07 %)
Utlandsbosättning och utlandsvistelse	311,70 (0,06 %)
Schablonberäknad	80,89 (0,02 %)
Totalt	1 589,58 (0,33 %)

Majoriteten av de totalt skattade felutbetalningarna tillhör felorsaken Ej anmält ändrade förhållanden. Denna felorsak har utifrån samtliga ersättningar skattats till drygt 1124 miljoner kronor, vilket utgör cirka 71 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Felorsaken Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut har skattats till över 128 miljoner kronor och Fel uppgifter vid ansökan/anmälan

har skattats till knappt 107 miljoner kronor. Dessa felorsaker utgör 8 respektive 6,7 procent av de totalt skattade felutbetalningarna. Ersättningar som skattats med schablonberäkning har ej fördelats utifrån felorsak. Se tabell 24.

Tabell 24. Felutbetalningar per felorsak, samtliga ersättningar

Felorsak	Orsakande	Felutbetalt i miljoner kronor (procent av utbetalt)
Ej anmält ändrade förhållanden	Förmånstagaren	1124,29 (0,23 %)
Felaktiga uppgifter vid ansökan/anmälan	Förmånstagaren	106,43 (0,02 %)
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	Myndigheten	68,40 (0,01 %)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut	Myndigheten	21,44 (0,00 %)
Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut	Myndigheten	128,20 (0,03 %)
Utbetalning fel trots korrekt beslut	Myndigheten	3,32 (0,00 %)
Övriga orsaker		56,61 (0,01 %)
Schablonberäknad		80,89 (0,02 %)
Totalt		1589,58 (0,33 %)

Måttet Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts har inom samtliga förmåner skattats till cirka 461 miljoner kronor. Detta motsvarar cirka 31 procent av det totalt skattade felutbetalda beloppet inom de ersättningar där måttet tagits fram.

Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har skattats till närmare 182 miljoner kronor, vilket utgör drygt 12 procent av det totalt skattade felutbetalda beloppet inom de ersättningar där måttet skattats.

Tabell 25: Måtten Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts samt misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamma fel, uppdelat per ersättning

Ersättning	Fördjupad utredning ska eller borde ha gjorts i miljoner kronor	Misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt i miljoner kronor
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	408,05	157,32
Garantipension	49,20	23,60
Inkomstgrundad allmän pension	3,80	0,70
Totalt	461,05	181,62

6.8 Osäkerhet i skattningarna

Pensionsmyndigheten ska enligt anvisningarna göra en bedömning av osäkerheten i resultaten. Bedömningen är att punktskattningarnas osäkerhet inom samtliga studerade förmåner speglas väl i osäkerhetsintervallen.

I urvalsundersökningen avseende bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd fick handläggarna ange riskkategori, orsakande part och felorsak i den särskilda

handlingen för omfattningsstudierna, detta beskrivs utförligare i bilaga 2.1.1.6. Mer än en riskkategori och felorsak kunde anges i handlingen, men det felutbetalda beloppet fastställdes på ärendenivå. Om flera riskkategorier och felorsaker registrerades i handlingen fördelades felutbetalt belopp ut proportionerligt i efterhand. Denna metod innebär en viss osäkerhet. I ärenden där flera felorsaker eller riskkategorier registrerats är det inte säkert att de bidragit i samma omfattning till det felutbetalda beloppet. Den proportionella fördelningen kan därför medföra en systematisk snedvridning i skattningarna av felorsaker och riskkategorier. Antalet ärenden med flera registrerade felorsaker eller riskkategorier är dock begränsat, vilket innebär att den totala snedvridningen bedöms vara liten.

Osäkerheten är hög gällande fördelningen mellan fel vid ansökan och fel som beror på att ändrade förhållanden inte har anmälts. Detta gäller för samtliga ersättningar där felorsaker skattats. Osäkerheten beror delvis på att Pensionsmyndigheten inte registrerar detta i handläggningen, därmed har inte något kvantitativt stödmaterial kunnat tas fram till expertelicitationen. I urvalsundersökningen har det inte alltid varit möjligt för handläggaren att avgöra om felet uppstod vid ansökan eller under den löpande utbetalningsperioden. Det finns därmed en osäkerhet om fel uppstod vid ansökan eller senare både inom riskkategorierna som skattats kvalitativt och kvantitativt.

Eftersom studien avgränsat sig från oregistrerade inkomster som skett under intjänandetiden så kan viss underskattning av felutbetalt belopp förekomma inom vissa ersättningar, se bilaga 2.4.3.7.

6.9 Jämförelse mellan 2022 och 2025

Nedan jämförs och diskuteras resultaten från omfattningsstudierna år 2025 med omfattningsstudierna år 2022. Urvalsundersökningarnas resultat redovisas separat, eftersom dessa kan jämföras med hjälp av ett statistiskt test, se bilaga 2.1.1.7 för mer detaljer.

6.9.1 Urvalsundersökning

Nedan redovisas jämförelsen mellan den skattade andelen felutbetalt bostadstillägg år 2022²⁸ mot andelen felutbetalt bostadstillägg år 2025, se tabell 26. Parametern som testas är $\hat{R}_{2025} - \hat{R}_{2022}$, skillnaden i den skattade andelen felutbetalt bostadstillägg mellan åren.

²⁸ Se avsnitt 2.1.1.7.

Tabell 26: Jämförelse av skattad andel felutbetalt bostadstillägg

Parameter	Skattning	Undre gräns	Övre gräns
$\hat{R}_{2025} - \hat{R}_{2022}$	-0,0076	-0,02	0,005

Andelen felutbetalt bostadstillägg år 2022 ($\hat{R}_{2022}$) skattades till cirka 5,5 procent. År 2025 skattades andelen felutbetalt till cirka 4,7 procent ($\hat{R}_{2025}$). Detta ger en skattad skillnad i andelen felutbetalt bostadstillägg på cirka -0,8 procent. Resultatet från signifikanstestet²⁹ visade att denna skillnad i andel inte är tillräckligt stor för att kunna säga att andelen felutbetalt bostadstillägg mellan undersökningstillfällena skiljer sig från varandra.

Eftersom kontrollen år 2022 genomfördes under april månad inföll den årliga kapitalinkomstomräkningen under mätperioden. Ovan analys har genomförts på ett datamaterial där detta korrigerats för: förmånstagare som under 2022 hade en förändring i sin kapitalinkomst på 20 kronor eller mer har exkluderats, vilket omfattar 30 förmånstagare. Oavsett om dessa förmånstagare inkluderas i jämförelsen eller inte är skillnaden i andelen felutbetalt belopp ej signifikant mellan åren.

6.9.2 Övriga ersättningar och riskkategorier

Generellt sett är det mycket svårt att jämföra resultaten för ersättningarna garantipension, inkomstgrundad allmän pension, inkomstpensionstillägg, efterlevandeförmåner till barn och vuxna samt de kvalitativt skattade felutbetalda beloppen inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd mot 2022 års omfattningsstudie. Skattningarna för felutbetalt belopp inom garantipension genomfördes år 2022 i form av en kvantitativ studie avseende pension från annat land samt en expertskattning. Skattningarna av inkomstgrundad allmän pension gjordes år 2022 med hjälp av expertbedömning, men tillvägagångssättet skiljer sig mycket mot genomförandet 2025. Inom efterlevandeförmåner till barn och vuxna gjordes empiriska studier år 2022. Felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som inte fångades upp i den slumpmässiga efterkontrollen år 2022 skattades genom en relativt låg schablonberäkning.

De nya kvalitativa skattningarna är framtagna i en mer strukturerad process och med ett omfattande kvantitativt stödmaterial. Utöver detta har en totalräkning av felutbetalningar vid dödsfall och tjänstepensionsomräkningar tillkommit. Ingen av dessa ingick i skattningarna år 2022. Studierna har därför inte genomförts på samma sätt som föregående omgång. Bedömningen är att den nya skattningen mer rättvisande fångar in omfattningen av felaktiga utbetalningar.

²⁹ $t = -1,125$, $p = 0,26$

7. Analys av resultatet

Resultatet för 2025 års omfattningsstudier visar att felaktiga utbetalningar uppskattas uppgå till knappt 1,6 miljarder kronor vilket motsvarar 0,33 procent av de totala utbetalningarna. Andelen av de totala utbetalningarna ligger därmed på samma nivå som i 2022 års omfattningsstudier. Resultatet kan dock inte med enkelhet jämföras eftersom fler typer av felaktiga utbetalningar nu ingår, som exempelvis FUD, och metoderna för skattning är något annorlunda i årets studier än i 2022 års studier. Det som däremot kan sägas är att bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd står för den största andelen felaktiga utbetalningar och att majoriteten av de felaktiga utbetalningarna orsakas av förmånstagaren. Ersättningen står för cirka 66 procent av de totala felaktiga utbetalningarna trots att den under 2025 endast stod för 3,2 procent av myndighetens totala utbetalningar.

7.1 Fyra riskkategorier står för stora delar av felutbetalningarna

Utifrån samtliga ersättningar bedöms de största felaktiga utbetalningarna ske inom riskkategorierna Tillgångar och skulder samt Utlandsbosättning och utlandsvistelse, närmast följt av Inkomst och Pension från annat land. Totalt uppgår de felaktiga utbetalningarna för dessa fyra riskkategorier till cirka 1 129 miljoner kronor, vilket utgör knappt 75 procent av de skattade felutbetalningarna inom de ersättningar där riskkategorin redovisas. Riskerna är sedan tidigare kända för myndigheten. Det är dock svårt att komma tillrätta med problematiken eftersom myndigheten till stor del är beroende av att förmånstagaren fullgör sin uppgifts- och anmälningsskyldighet.

7.2 Många fel uppstår när ändrade förhållanden inte anmäls

Att majoriteten av alla felaktiga utbetalningar beror på att förmånstagaren lämnar felaktiga uppgifter inte eller anmäler förändringar stämmer överens med de tidigare skattningar av felaktiga utbetalningar Pensionsmyndigheten gjort. Fel orsakade av förmånstagaren utgör drygt 95 procent av felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Det är en ökning från 2022 där motsvarande andel var 85 procent. En bidragande orsak till den minskade andelen felutbetalningar orsakade av myndigheten tros vara att balanserna av ändringsanmälningar har minskat.

Att så stor andel av felen orsakas av förmånstagaren kan ha sin förklaring i att det är ett komplext regelverk där många uppgifter ska lämnas till myndigheten. Detta styrks även av att andelen som fått för lite bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

har skattats till 37 procent jämfört med 34 procent som fått för mycket utbetald ersättning. Resultatet pekar därför snarare på en oförmåga att lämna korrekta uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden snarare än ett medvetet val att inte följa regelverket. En anledning till detta är att Pensionsmyndighetens målgrupp främst består av äldre personer som kan ha ett digitalt eller socialt utanförskap och med stigande ålder en risk för kognitiva försämringar.

Pensionsmyndigheten har tidigare inte skattat andelen misstänkt avsiktliga eller grovt oaktsamma fel men har bedömt att det troligtvis utgör en liten andel av de felaktiga utbetalningarna. I denna studie har nu myndigheten uppskattat dessa till cirka 12 procent av de totalt skattade felaktiga utbetalningarna, exklusive förmånerna som skattats med schablonberäkning. Myndighetens tidigare bedömning om att de felaktiga utbetalningarna till största del beror på oavsiktliga fel kvarstår därmed. Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd står för den största andelen misstänkt avsiktliga/grovt oaktsamma fel, cirka 157 miljoner kronor av totalt knappt 182 miljoner kronor, vilket motsvarar närmare 87 procent. Eftersom förmånerna omfattas av flest risker och även står för den största andelen av uppskattade felaktiga utbetalningarna bedöms resultatet vara rimligt.

7.3 Förenklade regler minskar risken för felaktiga utbetalningar

Regelverkets utformning har en avgörande betydelse för risken för felaktiga utbetalningar. Den komplicerade behovsprövning som finns inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd där den enskilde har en omfattande skyldighet att lämna uppgifter ökar risken för felaktiga utbetalningar. Att förenkla förmånstagarnas uppgifts- och anmälningsskyldighet skulle samtidigt ge möjlighet för en utökad digitalisering och automatisering av Pensionsmyndighetens förmåner.

Arbetet med att förebygga och upptäcka fel inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd samt garantipension har stor betydelse för myndighetens samlade arbete mot felaktiga utbetalningar. Genom Pensionsgruppens överenskommelse om att se över hela grundskyddet finns goda förutsättningar att utforma ett enklare regelverk som effektivt minskar dessa fel.

8. Framtida omfattningsstudier bör få en annan inriktning

Pensionsmyndigheten bedömer att en ny omfattningsstudie med samma upplägg som 2025 sannolikt inte skulle ge tillräckligt mycket ny kunskap i förhållande till de resurser som krävs. Framtida studier bör därför i större utsträckning inriktas på frågor där det finns behov av ny kunskap, framför allt omfattningen av misstänkt avsiktliga och grovt oaktsamma fel.

8.1 Nuvarande studier ger begränsade möjligheter att följa förändringar över tid

Expertskattningarna med kvantitativt stöd som genomförts inom flera ersättningar bedöms ha varit en ändamålsenlig, men resurskrävande, metod för att fånga in och skatta myndighetens väsentliga risker. Metoden är dock mindre lämpad för att med säkerhet kunna uttala sig om förändringar över tid, om inte dessa är av stor magnitud.

Urvalsundersökningarna som genomförts inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är både kostsamma och arbetskrävande. Trots stora urval måste det även finnas en betydande skillnad i andelen felutbetalt belopp för att med statistiskt stöd kunna uttala sig om förändringar i skattade felutbetalningar mellan studieomgångarna. Samtidigt är andelen misstänkt avsiktliga eller grovt oaktsamma fel som fångas i urvalsundersökningarna låg. Studien mäter i huvudsak i vilken mån förmånstagarna slarvar med sin anmälningsskyldighet. Om målet är att över tid kunna följa upp i vilken grad förmånstagarna uppfyller anmälningsskyldigheten kan detta studeras med tämligen god träffsäkerhet genom redan tillgängliga registerdata, snarare än genom en resurskrävande urvalsstudie.

8.2 Framtida studier bör fokusera mer på misstänkt avsiktliga fel

Att genomföra en likadan omfattningsstudie om fyra år bedöms inte tillföra någon ny avgörande kunskap avseende de felaktiga utbetalningarna och förändringar över tid kommer troligen ofta vara svåra att uttala sig om. Pensionsmyndigheten föreslår därför en annan inriktning där framtida omfattningsstudier bör vara mer fokuserade på misstänkt avsiktliga eller grovt oaktsamma fel. Det kan till exempel handla om att med riktade urval följa utvecklingen av misstänkt avsiktlighet eller att med nya studier fånga upp ett potentiellt mörkertal av sådana fel. Åtgärder av dessa slag skulle effektivisera myndighetens resursanvändning och rikta dessa mot de fel som kan anses vara mest förtroendskadliga.

8.3 Återrapporteringen kan förenklas

Pensionsmyndigheten anser att återrapporteringen av studierna bör förändras. Utöver att planera, genomföra och dokumentera skattningarna ska i dagsläget varje myndighet som deltar i studierna även författa en rapport enligt en mycket detaljerad anvisning. UBM sammanställer sedan en egen rapport över myndigheternas felutbetalningar. Frågan bör ställas om myndigheternas rapporter är tillräckligt värdeskapande i förhållande till den tid och resurser som dessa tar i anspråk, då myndigheterna själva tar fram andra rapporter som berör felaktiga utbetalningar. Ett möjligt alternativ vore att myndigheterna som deltar i studierna återrapporterar skattningarna till UBM utan att framställa en egen rapport i samband med detta.

Referenser

- Banning, R., Camstra, A. & Knottnerus, P. (2012). Sampling Theory, Sample Design and Estimation Methods. Statistics Netherlands, The Hague. Hämtad 2026-03-18 från <https://www.cbs.nl/en-gb/our-services/methods/statistical-methods/input/input/sampling-theory-sample-design-and-weighting-methods>
- Bojke, L., Soares, M., Claxton, K. m.fl. (2021). Methods for Health Technology Assessment. Health Technology Assessment, 25(37). Southampton: NIHR Journals Library.
- European Commission. (2017). Guidance on Sampling Methods for Audit Authorities – Programming Periods 2007–2013 and 2014–2020. Hämtad från https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2017/guidance-on-sampling-methods-for-audit-authorities-programming-periods-2007-2013-and-2014-2020
- Pensionsmyndigheten. (2023). Felaktiga utbetalningar inom allmän pension. Pensionsmyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag 2022-01-13. VER 2023-31.
- Pensionsmyndigheten. (2023). Felaktiga utbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Pensionsmyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag 2022-01-13. VER 2023-30.
- Pensionsmyndigheten. (2023). Felaktiga utbetalningar inom efterlevandeförmåner. Pensionsmyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag 2022-01-13. VER 2023-32.
- Pensionsmyndigheten. (2024). Regeländringar – svar på regeringsuppdrag. VER 2024-56.
- Pensionsmyndigheten. (2026). Pensionsmyndighetens lägesbild 2025 – Felaktiga utbetalningar. VER 2026-107.
- Slottje, P., van der Sluijs, J. P. & Knol, A. B. (2008). Expert elicitation: Methodological suggestions for its use in environmental health impact assessments. National Institute for Public Health and the Environment (RIVM).

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

1.1 Allmän pension

1.1.1 Inkomstgrundad allmän pension

1.1.1.1 Tilläggspension

Tilläggspensionen är en del av den allmänna pensionen och ersätter ATP (allmän tilläggspension) och folkpension som fanns i det gamla pensionssystemet. Den består av två delbelopp. Det första beloppet motsvarar ATP enligt de äldre reglerna och det andra beloppet motsvarar den tidigare folkpensionen, beräknad på pensionspoäng. Delbelopp två kallas även folkpensionstillägg.

För personer födda 1937 har enbart tilläggspension som inkomstgrundad allmän pension. De som är födda under perioden 1938 – 1953 får tilläggspension som en del av den allmänna pensionen. Det behövs minst tre år med pensionspoäng för att få rätt till tilläggspension.

Personer födda mellan 1938 och 1953 omfattas av både det gamla och det nya pensionssystemet, där andelen från allmän tilläggspension (ATP) minskar gradvis för varje årskull. För födda 1938 utgör ATP 16/20 av pensionen och för födda 1953 endast 1/20, med en årlig minskning på 1/20.

Tilläggspensionens första delbelopp baseras på de pensionspoäng som individen har tjänat in. Det andra delbeloppet är också beroende av dennes civilstånd. Pensionspoängen grundas på pensionsgrundad inkomst, PGI, och används för att beräkna tilläggspension. Pensionspoängens värde följer prisutvecklingen i samhället. Vid beräkning av pensionspoäng används intjänad PGI samt beroende på vilket år pensionspoäng beräknas, prisbasbelopp, förhöjt prisbasbelopp eller inkomstbasbelopp. Det krävs minst tre år med pensionspoäng för att ha rätt till tilläggspension. Beräkningen av tilläggspensionen baseras på prisbasbeloppet, medelpoängen som utgör genomsnittet av de 15 bästa årens pensionspoäng, samt antalet år med intjänade pensionspoäng, där det maximala antalet är 30 år.

1.1.1.2 Inkomstpension

Inkomstpensionen beräknas på pensionsbehållningen som består av intjänade pensionsrätter och årliga omräkningar med:

- Arvsvinster
- Förändring i inkomstindex eller balansindex
- Förvaltningskostnad

Rätt till inkomstpension finns alltid om det finns pensionsbehållning. För att få rätt till inkomstpension beräknat på pensionsgrundande belopp måste förvärvsvillkoret vara uppfyllt. Det kan öppnas med stöd av utländska försäkringsperioder. Har man intjänad pensionsrätt så innebär det att man är försäkrad för inkomstpension. Från 1999 baseras inkomstpensionen på 16 procent av pensionsunderlaget, som kan innehålla pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp.

1.1.1.2.1 Pensionsgrundad inkomst

Pensionsgrundad inkomst fastställs av Skatteverket och grundar sig på inkomst av anställning, annat förvärvsarbete än anställning och inkomst från socialförsäkringen och arbetslöshetsersättning.

- Inkomst av anställning är lön från arbetsgivare, skattepliktiga förmåner och arvoden
- Inkomst av annat förvärvsarbete än anställning från till exempel näringsverksamhet
- Inkomst från socialförsäkringen och arbetslöshetsersättning kan vara inkomstgrundad sjuk- och aktivitetsersättning, arbetsskadelivränta, sjukpenning, föräldrapenning och a-kassa

1.1.1.2.2 Pensionsgrundande belopp

Det finns fyra kategorier för pensionsgrundande belopp:

- år med små barn, barnår
- plikttjänst
- studier
- sjuk- och aktivitetsersättning

Pensionsgrundande belopp för barnår, plikttjänst och studier kräver att förvärvsvillkoret är uppfyllt för att de ska ge rätt till inkomstpension. Uppfylls inte förvärvsvillkoret bildar de pensionsgrundande beloppen en latent pensionsbehållning.

Förvärvsvillkoret innebär att pensionsspararen ska ha minst fem år med pensionsgrundad inkomst eller pensionsgrundande belopp av sjukersättning som motsvarar minst två inkomstbasbelopp/år.

Pensionsgrundande belopp för år med små barn, så kallade barnår, är ett sätt att kompensera föräldrar ekonomiskt under barnets fyra första år.

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

För att få tillgodoräkna sig barnår finns det villkor som måste vara uppfyllda:

- Föräldern har varit försäkrad och bosatt i Sverige hela året
- Barnet har varit bosatt i Sverige hela året
- Föräldern har som högst uppnått den ålder som är året innan uppnådd ålder för rätt till grundskydd under intjänandeåret. Exempelvis föräldern har rätt till grundskydd från 66 år från 2023. Då ska föräldern ha fyllt högst 65 år under intjänandeåret.
- Föräldern har haft vårdnad om barnet minst halva året
- Föräldern har bott tillsammans med barnet under minst halva året.

1.1.1.3 Premiepension

2,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten går till premiepensionen. Fram till dess att pensionsspararen tar ut premiepensionen är pengarna placerade i valfri fondförsäkring som innebär att tillgodohavandet både kan öka och minska i värde. När individen tar ut premiepensionen finns alternativet att fortsätta med fondförsäkring eller övergå till traditionell försäkring. I samband med att den enskilde ansöker om att få sin pension utbetald räknar Pensionsmyndigheten om kapitalet på inkomst- och premiepensionskontot till ett belopp att betala ut varje månad. Storleken på månadsbeloppet är beroende av storleken på kapitalet och den enskildes ålder.

När pensionsspararen ansöker om premiepensionen finns valet att ansöka om efterlevandeskydd. Premiepensionsbeloppet blir lägre om man väljer efterlevandeskydd eftersom pengarna då ska räcka till livslängden hos två personer. Hur mycket lägre beloppet blir beror på den medförsäkrades ålder.

1.1.2 Garantipension

Enligt EU-förordning 883/2004 artikel 58 är garantipensionen att betrakta som en minimiförmån. Detta innebär att förmånen ska påverkas av alla försäkringsperioder som en person tjänat in inom EU/EES genom arbete eller bosättning. Det betyder också att pensioner från andra EU-länder påverkar beräkningen av förmånen. Eftersom den svenska garantipensionen betraktas som minimiförmån för personer födda 1938 eller senare kan den med stöd av EU-lagstiftning inte betalas ut till boende utanför Sverige. De finns dock undantag för personer bosatta i Kanada.

För personer födda 1937 eller tidigare uppgår maximal garantipension under 2025 till 12 159 kronor per månad för ogifta och 10 993 kronor per månad för gifta. För personer födda 1938 eller senare uppgår maximal garantipension under 2025 till 11 907 kronor per månad för ogifta och 10 780 kronor per månad för gifta.

1.1.3 Inkomstpensionstillägg

En förutsättning för att ha rätt till inkomstpensionstillägg är att förmånstagaren har uppnått riktåldern och tar ut sin inkomstgrundade allmänna pension. När förmånstagaren har valt att ta ut en andel av inkomstpensionen betalas tillägget ut med samma andel. För att ha rätt till tillägget krävs också att förmånstagaren har minst ett år med pensionsgrundad inkomst.

Beräkningsunderlaget baserats främst på storleken på den inkomstgrundade pensionen, inkomstgrundad utländsk pension samt på hur många år med pensionsgrundad inkomst som förmånstagaren har. Det är således inte den faktiska utbetalda inkomstgrundade pensionen som beaktas.

Inkomstpensionstillägget består av ett belopp från 0 kronor brutto per månad upp till maximalt 600 kronor brutto per månad. Hur stort beloppet blir beror på två faktorer:

- Hur stort förmånstagarens beräkningsunderlag är.
- Antal år med pensionsgrundad inkomst om förmånstagaren är född 1938 eller senare eller antal år med pensionspoäng för pensionärer födda 1937 eller tidigare.

1.2 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

1.2.1 Maximalt bostadstillägg

Från och med januari 2022 uppgår maximalt bostadstillägg till 7 290 kronor per månad för ensamstående förmånstagare som uppnått riktåldern. Den högsta bostadskostnad som beaktas vid beräkningen är 7 500 kronor per månad.

Maximalt bostadstillägg för ensamstående beräknas till:

- 100% av bostadskostnaden upp till 3 000 kronor, plus ett tillägg på 840 kronor
- 90% av bostadskostnaden mellan 3 001 - 5 000 kronor
- 70% av bostadskostnaden mellan 5 001 - 7 000 kronor
- 50% av bostadskostnaden mellan 7 001 - 7 500 kronor

Intervallerna och tilläggsbeloppet halveras när det gäller makar/sambos. För personer som inte uppnått riktåldern gäller andra procentsatser och tilläggsbeloppet utbetalas inte.

1.2.2 Maximalt äldreförsörjningsstöd

Under 2025 uppgick maximalt äldreförsörjningsstöd till 15 025 kronor per månad för ensamstående förmånstagare som inte uppbär bostadstillägg eller några andra pensionsförmåner. Det beräknas på den totala inkomsten (inklusive bostadstillägg)

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

efter avdrag för skatt och skälig bostadskostnad. Är nettoinkomsten lägre än skälig levnadsnivå beviljas äldreförsörjningsstöd upp till denna nivå.

Från och med januari 2025 uppgår skälig levnadsnivå till 7 525 kronor per månad för ensamstående. Den skäliga bostadskostnaden är fastställd till 7 500 kronor per månad.

1.2.3 Bostadskostnad

Bostadskostnaden beräknas utifrån:

- månadshyran för hyrd bostad inklusive kostnad för värme, hushållsel, varmvatten, vattenförbrukning och sophämtning. Om de inte ingår läggs schablonbelopp till.
- månadsavgift samt 70 % av eventuella räntekostnader för bolån när det gäller bostadsrätt
- fastighetsavgift, uppvärmning och driftskostnader enligt schablonbelopp samt 70 % av eventuella räntekostnader för bolån när det gäller hus.

Delas bostaden med andra än makar/sambo påverkas beräkningen av bostadskostnaden. Bostadskostnaden fördelas då mellan de personer som bor på adressen.

1.2.4 Inkomster

Inkomster tas med till olika stor del, det vill säga viktas, beroende på vilken typ av inkomst det är och den sökande/förmånstagarens ålder³⁰. Grunden är att alla skattepliktiga inkomster ska tas med i beräkningen och utöver det även vissa skattefria inkomster.

Inkomster som räknas med till 100 procent (för personer som uppnått riktåldern):

- garantipension
- änkepension
- inkomst av kapital

Inkomster som räknas med till 93 procent (gäller personer som uppnått riktåldern):

- allmän inkomstgrundad pension
- pension från annat land
- tjänstepension
- privat pension
- sjukpenning
- arbetsinkomst och inkomst av näringsverksamhet över 24 000 kronor

³⁰ Regelverket för beräkning av reduceringsinkomst skiljer sig åt mellan den som fyllt uppnått riktåldern och tar ut hela sin allmänna pension och övriga.

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

- engångsutbetalningar (oavsett inkomst)

1.2.4.1 Inkomstavdrag

Samtliga inkomster räknas efter viktning samman och därefter minskas de med ett så kallat fribelopp³¹ som motsvarar basnivåerna för garantipension och sjuk- och aktivitetsersättningar. Beloppet som återstår kallas för reduceringsinkomst. För makar/sambos fördelas den sammanlagda reduceringsinkomsten lika mellan de sökande.

För sökanden/förmånstagare som fyllt uppnått riktåldern³² är inkomstavdraget 62 procent av reduceringsinkomsten.

1.2.5 Tillgångar och skulder

Tillgångar i form av kontanter, pengar på bankkonton, värdepapper och kapitalförsäkring påverkar beräkningen. Detta gäller även värdet på en bostadsrätt eller fastighet som den sökande/förmånstagaren inte bodde i per den 31 december året innan ansökan inkom. Tillgångarna viktas olika beroende på vilken typ av tillgång det är³³.

Skulder som exempelvis privata lån och bolån för bostad som inte den sökande/förmånstagaren bodde i per den 31 december kvittas mot tillgångar. Viktade tillgångar minus skulder resulterar i en beräknad nettoförmögenhet. För ensamstående är förmögenhetstillägget 15 procent av den del av nettoförmögenheten som överstiger 100 000 kronor³⁴. Förmögenhetstillägget blir en del av inkomstavdraget.

1.3 Efterlevandeförmåner till barn

1.3.1 Barnpension

Barnpension utbetalas till barn om en eller båda föräldrarna avlidit. Barnpensionen ersätter en del av den försörjning som den avlidne föräldern bidrog med. Rätt till barnpension finns även om den avlidne föräldern inte hade vårdnaden om barnet. Den avlidne och barnet behöver inte heller ha bott tillsammans, men rätten till förmånen upphör om barnet blir adopterat av någon annan än den avlidnes make/maka/sambo. Barnpension betalas ut så länge rätten till förmånen finns oavsett var i världen barnet bor.

³¹ Avsikten med fribelopp är att den sökande ska få tillgodoräkna sig ett belopp för grundläggande konsumtionsbehov, innan bostadstillägget börjar reduceras.

³² Andra beräkningsregler för de som har sjuk- och aktivitetsersättning.

³³ Lag (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner

³⁴ För gifta eller sambo är förmögenhetstillägget 15 procent på hälften av den gemensamma nettoförmögenheten som överstiger 200 000 kronor.

Barnpension är en inkomstgrundad pension som baseras på den avlidnes efterlevandepensionsunderlag. Pensionen fördelas mellan antalet barn som är berättigade till ersättning efter den avlidne föräldern.

Barnpension för ett barn som inte fyllt 12 år utgör 35 procent av den avlidnes efterlevandepensionsunderlag. Finns det ytterligare barn, som har rätt till barnpension, varav det yngsta inte har fyllt 12 år, ökar procenttalet med 25 för varje ytterligare barn. Detta gäller oavsett de andra syskonens ålder. Det sammanlagda beloppet delas därefter lika mellan syskonen.

Från och med den månad då det yngsta barnet fyllt 12 år utgör barnpensionen 30 procent av den avlidnes efterlevandepensionsunderlag. Om det finns flera barn ökar procenttalet med 20 för varje ytterligare barn, därefter delas det sammanlagda beloppet lika mellan barnen.

Syskonens barnpensioner blir tillsammans högst 100 procent av den avlidnes efterlevandepensionsunderlag. Om de sammanlagda barnpensionerna som ska betalas ut överstiger 100 procent sätts pensionerna ned till sammanlagt 100 procent. Finns det även en vuxen som har omställningspension eller änkepension kan barnpensionerna tillsammans bli högst 80 procent.

Har barnets båda föräldrar avlidit ska barnet, oavsett barnets ålder, få barnpension med 35 procent av efterlevandepensionsunderlaget efter respektive förälder.

1.3.2 Efterlevandestöd

Ett barn som bor i Sverige och uppfyller villkoren för rätt till barnpension har också rätt till efterlevandestöd. Efterlevandestödet är konstruerat som en utfyllnad till barnpension och minskas med eventuell barnpension krona för krona. Detta gäller även när rätt till utländsk barnpension finns. Efterlevandestöd är en bosättningsbaserad förmån vilket innebär att beloppet inte påverkas av hur många år den avlidne arbetat eller bott i Sverige. Den avlidne föräldern behöver således inte ha arbetat eller bott i Sverige. Om barnet flyttar till annat land inom EU/EES eller Schweiz och den avlidne föräldern omfattats av svensk lagstiftning kvarstår rätten till förmånen³⁵. Barn som har uppehållstillstånd i Sverige och som kan antas komma vistas här längre tid än ett år har rätt till efterlevandestöd. Om en eller båda föräldrarna är avlidna eller försvunna och de kan antas vara avlidna kan barnet få efterlevandestöd. Från och med 2023 ska efterlevandestöd inte betalas ut till barn

³⁵ Med stöd av EU:s lagstiftning på socialförsäkringsområdet. Enligt EU:s lagstiftning är efterlevandestöd att betrakta som en särskild familjeförmån till barn som mist en av eller båda föräldrarna.

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

som vårdas eller bor i familjehem³⁶ eller får vård på institution som bekostas av det allmänna.

Efterlevandestödet uppgår till 40 procent av prisbasbeloppet per år. För 2025 motsvarar detta maximalt till 1 960 kronor per månad. Om båda föräldrarna är avlidna uppgår stödet till 3 920 kronor per månad.

1.3.3 Förlängd barnpension och förlängt efterlevandestöd

Ett barn som har fyllt 18 år måste studera på grundskola, gymnasieskola eller motsvarande för att få rätt till förlängd barnpension. Utbildningen ska ge rätt till antingen studiehjälp från CSN³⁷ eller förlängt barnbidrag från Försäkringskassan³⁸. Barnet behöver inte få studiehjälp eller förlängt barnbidrag, det räcker att hen bedriver sådana studier som i sig skulle ge rätt till förmånerna.

Barn som studerar utomlands kan få förlängd barnpension om studierna ger rätt till studiehjälp. Kraven för att få studiehjälp utanför Sverige varierar beroende på om studierna bedrivs inom eller utanför EU, EES och Schweiz.

Förlängt efterlevandestöd utbetalas enligt samma förutsättningar som förlängd barnpension och enligt samma bosättningsvillkor som gäller för efterlevandestöd. Förlängd barnpension och förlängt efterlevandestöd kan betalas ut som längst till och med juni månad det år barnet fyller 20 år. Om barnet avbryter studierna upphör rätten till förmånerna.

1.4 Efterlevandeförmåner till vuxen

1.4.1 Omställningspension och förlängd omställningspension

Omställningspension är en inkomstgrundad pension som baseras på den avlidnes efterlevandepensionsunderlag. Pensionen kan betalas ut till en efterlevande maka eller make som inte har uppnått riktåldern. Omställningspension betalas under 12 månader.

Den efterlevande ska stadigvarande ha sammanbott med sin maka eller make vid dödsfallet för att få rätt till omställningspension. Utöver detta ska den efterlevande uppfylla någon av följande förutsättningar vid dödsfallet:

- bott tillsammans med barn under 18 år som båda eller någon av makarna hade vårdnaden om

³⁶ Detta inkluderar även bostad med särskild service enligt LSS, stödboende, hem för vård och boende i enskilt hem (barnet bor i vanlig familjemiljö), boende inom socialtjänsten, HVB-hem

³⁷ Studier på gymnasieskola; Komvux eller folkhögskola kan ge rätt till studiehjälp.

³⁸ Om barnet går kvar i grundskola eller i särskola efter 16-årsdagen beviljas förlängt barnbidrag
Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

eller

- bott tillsammans med den avlidne utan avbrott under de senaste fem åren. Efterlevande som enbart varit sambo med den avlidne kan också få rätt till omställningspension om de:

- har eller har haft gemensamma barn
- väntade gemensamt barn vid dödsfallet
- tidigare varit gifta.

En efterlevande som stadigvarande bor med barn under 18 år som hen har vårdnaden om kan få förlängd omställningspension i ett eller flera år beroende på barnets ålder. Barnet ska även ha bott tillsammans med den avlidne och den efterlevande maken/makan/sambon vid dödsfallet.

Om det finns barn som är under 12 år förlängs omställningspensionen till och med den månad det yngsta barnet fyller 12 år. Finns det barn som är 12 år eller äldre förlängs omställningspensionen i ett år, dock längst till och med den månad då barnet fyller 18 år eller om den efterlevande uppnår riktåldern. Den efterlevande kan få omställningspension och förlängd omställningspension så länge rätten till förmånen finns oavsett var i världen hen bor.

Omställningspensionen och den förlängda omställningspensionen utgör 55 procent av efterlevandepensionsunderlaget. Efterlevandepensionsunderlaget grundar sig på den avlidnes faktiska pensionsbehållning samt i vissa fall även utifrån en antagen framtida pensionsbehållning.

1.4.2 Garantipension till omställningspension/förlängd omställningspension

Garantipension till omställningspension och till förlängd omställningspension är ett grundskydd som kan betalas ut om låg eller ingen omställningspension utbetalas.

Garantipensionen är bosättningsbaserad vilket innebär att den som uppbär förmånen bara har rätt till ersättningen om hen är bosatt i Sverige. Under vissa förutsättningar kvarstår även rätten till garantipension för bosatta i Kanada.

För att få rätt till garantipension krävs det att den avlidne varit bosatt i Sverige i minst tre år och för att få full ersättning krävs att den avlidne varit bosatt i Sverige från 16 års ålder och fram till dödsfallet. Garantipensionen minskas med den omställningspension som betalas ut.

Garantipensionen betraktas som en minimiförmån vilket innebär att intjänade försäkringsperioder genom arbete eller bosättning inom EU/EES får läggas ihop

med svensk försäkringstid. Det betyder också att pensioner från andra EU-länder påverkar beräkningen av förmånen.

Under 2025 uppgick basnivån till 10 437 kronor per månad.

1.4.3 Änkepension

Kvinnor vars make avlidit kan ha rätt till änkepension. Har kvinnan inte uppnått riktåldern får hon i första hand omställningspension om hon har rätt till den.

Änkepensionen avskaffades från och med år 1990. Efterlevande kvinnor kan dock med stöd av övergångsbestämmelser till AFL³⁹ på vissa villkor ha rätt till änkepension, vilket innebär att giftermålet måste ha inträffat senast den 31 december 1989. Utöver det behöver även andra krav uppfyllas, olika kriterier finns beroende på när kvinnan är född.

Kvinna född 1944 eller tidigare:

En kvinna kan få änkepension om hon var gift med sin make före 1990 och vid dödsfallet. Dessutom måste paret antingen:

- ha gift sig senast den dag maken fyllde 60 år och ha varit gifta i minst fem år vid dödsfallet
- ha barn tillsammans

Kvinna född 1945 eller senare:

En kvinna kan få änkepension om hon var gift med sin make före år 1990 och varit det hela tiden fram till dödsfallet. Dessutom måste paret antingen:

- ha gift sig senast den dag maken fyllde 60 år och ha varit gifta i minst fem år innan år 1990
- ha barn tillsammans vid utgången av 1989

Det finns två former av änkepension. Änkepension som beviljas utifrån den avlidens intjänade pensionspoäng för tilläggspension och ett så kallat 90-procentstillägg som beräknas utifrån aktuellt prisbasbelopp som gäller för dödsfallsåret. 90-procentstillägget betalas ut till och med månaden innan kvinnan uppnår riktåldern. Den del som beräknas på den avlidnes intjänade pensionspoäng

³⁹ Den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring
Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

ska samordnas med kvinnans allmänna pension från och med 66-årsdagen, förutsatt att änkan inte har tagit ut sin allmänna pension innan dess. Därför kan änkepensionen sänkas vid ett förtida uttag eller upphöra helt när en änka fyller 66 år. Det är olika regler för samordning beroende på vilket år kvinnan är född.

1.4.4 Garantipension till änkepension

Änkor kan få garantipension om dödsfallet inträffade före år 2003.

Garantipensionen betalas som längst ut till och med månaden innan kvinnan uppnår riktåldern. För rätt till garantipension krävs att den avlidne hade rätt till minst tre år med pensionspoäng till och med 1989.

Garantipension till änkepension är bosättningsbaserad på samma sätt som garantipension till omställningspension. Förmånen betraktas dock inte som en minimiförmån utan den ses som en pensionsförmån och kan därmed utbetalas om kvinnan är bosatt inom EU/EES och Schweiz.

1.4.5 Premiepension till efterlevande

När en person ansöker om allmän pension för första gången⁴⁰ och börjar ta ut premiepensionen finns det möjlighet att teckna ett så kallat efterlevandeskydd. Efterlevandeskydd innebär att den efterlevande partnern får premiepensionen när pensionstagaren dör. Om ett efterlevandeskydd har tecknats blir beloppet i premiepensionen lägre eftersom pensionskapitalet beräknas räcka under flera år.

För att få teckna efterlevandeskydd måste något av följande alternativ uppfyllas:

- paret är gifta
- båda är ogifta och sammanbor men har tidigare varit gifta med varandra
- båda är ogifta och sammanbor samt har eller har haft barn tillsammans.

Villkoren för att få premiepension till efterlevande utbetalt efter ett dödsfall är att paret fortfarande var gifta eller sammanboende dagen före dödsfallet.

Premiepension till efterlevande utbetalas livsvarigt.

Premiepensionsförsäkringen är den fonderade delen av den allmänna ålderspensionen som omfattar personer som är födda 1938 eller senare⁴¹.

Premiepensionen är liksom inkomstpensionen avgiftsbaserad, men till skillnad från inkomstpensionen är pensionskapitalet reellt och placerat i olika fonder.

Storleken på efterlevandeskyddet beror på hur mycket den avlidne sparat på pensionskontot. Premiepensionsbeloppet blir lägre eftersom pengarna då ska räcka

⁴⁰ Huvudregeln är att det endast går att teckna efterlevandeskydd i samband med första ansökan men det finns några undantag

⁴¹ Pensionsrätter för premiepension har kunnat tjänas in från och med 1995.

Bilaga 1: Detaljerad beskrivning av förmånerna

till livslängden hos två personer. Hur mycket lägre beror på den medförsäkrades ålder. I samband med att efterlevandeskydd tecknas omvandlas premiepensionen till en försäkring för två personer.

Den efterlevande kan välja om hen vill gå över från fondförsäkring till traditionell försäkring. Detta innebär att myndigheten säljer fondandelarna och tar över förvaltningen av pengarna. Den efterlevande kan inte byta fonder eller gå tillbaka till fondförsäkring om hen valt att gå över till traditionell försäkring.

Den efterlevande kan också ändra uttagsnivån av premiepensionen eller att göra ett uppehåll med utbetalningarna.

1.5 Ersättningar till efterlevande vid arbetsskada

Efterlevandeskyddet inom arbetsskadeförsäkringen har i huvudsak samma syfte som motsvarande förmåner inom pensionssystemet, nämligen att lämna ekonomiskt stöd till efterlevande efter en närståendes dödsfall.

Efterlevandeförmånerna inom arbetsskadeförsäkringen är därför utformade enligt samma principer som för efterlevandepensionerna. Livränta till efterlevande baseras på den avlidnes inkomst vid dödsfallet.

1.5.1 Omställningslivränta och förlängd omställningslivränta

Om en försäkrad har avlidit till följd av en arbetsskada kan livränta betalas till efterlevande maka eller make. Reglerna följer i övrigt samma regler som rätten till omställningspension och förlängd omställningspension.

1.5.2 Änkelivränta

En efterlevande kvinna vars make har avlidit till följd av en arbetsskada som har inträffat före den 1 januari 1990 har oberoende av födelseår rätt till änkelivränta.

1.5.3 Barnlivränta och förlängd barnlivränta

Om en försäkrad har avlidit till följd av en arbetsskada kan livränta betalas till den avlidnes efterlevande barn. Rätten till barnlivränta och förlängd barnlivränta följer i övrigt samma regelverk som barnpension och förlängd barnpension.

1.5.4 Begravningshjälp

Dödsboet efter en avliden kan ha rätt till begravningshjälp om dödsfallet har orsakats av en arbetsskada.

Bilaga 2: Metod

I Tabell 27 nedan syns vilka metoder som använts för att skatta felaktiga utbetalningarna inom respektive ersättning. Metoderna beskrivs under rubrikerna 2.1 – 2.3. Samtliga metoder mäter felaktiga utbetalningar under hela utbetalningsåret 2025.

Tabell 27: Metoder som används inom studier av respektive ersättning

Ersättning	Kvalitativ	Kvantitativ	Schablonberäkning
Bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd	x	x	
Garantipension	x	x	
Inkomstgrundad allmän pension	x	x	
Inkomstpensionstillägg		x	x
Efterlevandeförmåner till vuxna		x	x
Efterlevandeförmåner till barn		x	x

2.1 Kvantitativa metoder

Inom ramen för denna omfattningsstudie innebär kvantitativa metoder att uteslutande med hjälp av siffror och statistisk analys ta fram skattningar av felaktigt utbetalda belopp. Samtliga ersättningar omfattas till viss del av denna metod, eftersom felaktiga utbetalningar vid dödsfall totalräknats och förekommer inom alla ersättningar. Utöver detta används två kvantitativa metoder inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd; dels en slumpmässig efterkontroll och dels en totalräkning av felutbetalningar till följd av en automatiserad tjänstepensionsomräkning. ör att skatta en delmängd av riskerna inom.

2.1.1 Slumpmässig efterkontroll

Metoden bygger på att tillförlitliga uppgifter från andra källor, exempelvis pensionsbolag och banker inhämtas och verifieras mot uppgifterna som förmånstagarna lämnat. Metoden möjliggör för myndigheten att med hjälp av statistiska metoder bedöma storleken av felaktiga utbetalningar på ett tillförlitligt sätt. Metoden möjliggör även jämförelser över tid, eftersom föregående studier använder samma tillvägagångssätt för att mäta felaktiga utbetalningar. Studien skattar storleken av felaktiga utbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd inom de risker som omfattats av kontrollen. Övriga risker inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd skattas med expertelicitation med kvantitativt stödmaterial.

2.1.1.1 Population och urval

Rampopulationen för studien var hushåll som i augusti månad 2025 hade en ordinarie utbetalning av bostadstillägg, särskilt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd. Från denna population drogs ett stratifierat obundet slumpmässigt urval om 1000 hushåll.

Ett stratifierat urval användes i syfte att minska variansen i skattningen av felaktigt utbetalt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Stratifiering bygger på att först dela in populationen i undergrupper (strata) och därefter ta stickprov från undergrupperna. Om variansen för det som ska mätas är låg inom varje grupp, men hög mellan grupperna, kan variansen av skattningen minska jämfört med ett vanligt slumpmässigt urval⁴². Vid design av den kvantitativa studien undersöktes flertalet variabler att stratifiera populationen utifrån. Resultatet visade att *tiden sedan ansökan eller ändringsanmälan* uppvisade störst korrelation med felaktiga utbetalningar. Pensionsmyndighetens förmånstagare som uppbär bostadstillägg, särskilt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd stratifierades utifrån tre kriterier:

- a) Stratum 1: Förmånstagaren har gjort en ansökan eller ändringsanmälan de senaste två åren. Lägre risk för felutbetalningar.
- b) Stratum 2: Förmånstagaren har ej gjort en ansökan eller ändringsanmälan de senaste två åren. Högre risk för felutbetalningar.
- c) Stratum 3: Förmånstagaren har ett tidsbestämt kontrakt.

Initialt fattades beslut att stratifiera populationen i två grupper sedan den senaste ändringsanmälan. Detta justerades efter studiens genomförande till tre strata, där det tillkommande stratimet bestod av hushåll med tidsbestämt kontrakt. Se tabell 28 för det färdiga urvalet.

Tabell 28: Stratum, rampopulation och urval

Stratum	Rampopulation	Urval
Stratum 1, lågrisk	170 115	454
Stratum 2, högrisk	87 350	492
Stratum 3, tidsbegränsat	32 055	54
Samtliga	289 520	1000

2.1.1.2 Bortfall

I omfattningsstudierna uppstod bortfall antingen på grund av att förmånstagaren ej inkommit med uppgifter eller att resultatet av kontrollen inte registrerats på rätt

⁴² European commission (2017): Guidance on sampling methods for audit authorities - Programming periods 2007-2013 and 2014-2020
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2017/guidance-on-sampling-methods-for-audit-authorities-programming-periods-2007-2013-and-2014-2020
Bilaga 2: Metod

sätt. Om förmånstagaren ej inkommit med begärda uppgifter i tid kunde inget nytt förmånsbeslut tas. Förmåner drogs in och ärendet klassificerades som bortfall. I några enstaka fall hade förmånstagaren skickat in uppgifter, men kontrollärendet hade avslutats utan att den särskilda handlingen för studierna hade upprättats. Informationen från ärendet gick därför inte att använda i analysen. Bortfall har effekten att konfidensintervallet för skattningen av totala felaktiga utbetalningar blir bredare. Bortfall har även effekten att inkomna svar viktas högre för att kompensera för bortfallet. Detta leder till en snedvridning av resultatet om de inkomna svaren inte är representativa för populationen. I efterkontrollen var det förväntade bortfallet lågt, eftersom förmånstagarnas bostadstillägg och/eller äldreomsorgsstöd skulle komma att dras in vid uteblivet svar.

I syfte att förstå varför förmånstagaren inte har inkommit med svar har en analys av bortfallet genomförts, denna finns i bilaga 5. Bortfallsanalysen har genomförts i två steg. I det första steget undersöktes förmånstagare utifrån mätbara parametrar som finns tillgängliga i Pensionsmyndighetens datalager. Dessa var bland annat ålder, hur många ändringsanmälningar förmånstagaren hade gjort, om förmånstagaren hade ställföreträdare/förvaltare eller bodde på särskilt boende. Syftet med detta var att undersöka ifall det fanns någon systematik bland förmånstagare som ej inkommit med de begärda uppgifterna i tid.

Den andra delen av bortfallsanalysen bestod i att manuellt gå igenom varje förmånstagers kontakter med Pensionsmyndigheten. Syftet med detta var att utifrån en helhetsbild av förmånstagaren bedöma misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet, vilket i ett senare skede användes som stödmaterial inom ramen för expertelicitationen.

2.1.1.3 Skattning av totalfelet

Punktskattningen från den kvantitativa studien avseende totalt felutbetalt belopp för bostadstillägg och äldreomsorgsstöd 2025 skattas med en kvotestimator.

Kvotestimatorn definieras enligt formeln:

Ekvation 1: Skattning av andelen felaktiga utbetalningar

$$\hat{R} = \frac{\sum_s N_s \bar{y}_s}{\sum_s N_s \bar{x}_s}$$

Där $\hat{R}$ är den skattade andelen felutbetalt belopp under 2025, N_s är antalet individer i stratum S, $\bar{y}_s$ är det genomsnittliga felutbetalda beloppet i stratum S och $\bar{x}_s$ är det genomsnittliga utbetalda beloppet av bostadstillägg och äldreomsorgsstöd i stratum S månaden innan kontrollens genomförande. Estimatorn enligt Ekvation 1 är en kvotestimator, och används tillsammans med de totala ordinarie och

retroaktiva utbetalningarna av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd år 2025 (T) för att beräkna totalt felutbetalt belopp enligt Ekvation 2.

Ekvation 2: Beräkning av total felutbetalning

$$Total\ felutbetalning = T * \hat{R}$$

Ett antagande bakom kvotestimatoren är att andelen felaktigt utbetalt belopp är konstant över hela året och samma för både ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Kvotestimatoren är inte väntevärdesriktig, men dess snedvridning minskar vid stora stickprov.⁴³ Fördelen med denna metod är den använder totalt utbetalt belopp av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd under hela 2025 som hjälpinformation i skattningen. Skattningen av totalt felaktigt utbetalt belopp påverkas därför inte om de totala utbetalningarna av förmånerna under mättillfället skulle skilja sig från en genomsnittlig månad. Total felutbetalning kan även skattas direkt med en annan typ av estimator. Denna estimator är väntevärdesriktig, men kan över- eller underskatta totala felutbetalningar beroende på hur de totala utbetalningarna vid mättillfället avviker från genomsnittet. Ett mer utförligt resonemang kring denna estimator och varför denna valdes bort till förmån för kvotestimatoren finns i bilaga 6.

2.1.1.4 Osäkerhet i skattningen

För den genomsnittliga andelen felutbetalad ersättning beräknades även ett 95-procentigt konfidensintervall. Skattningens övre och undre gräns uttryckt som kronor per år beräknas genom att multiplicera med totalt utbetalt belopp av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd per år.

2.1.1.5 Mättidpunkt

Handläggningen av kontrollärenden inleddes i början av augusti 2025 och pågick fram tills början av februari 2026. Mättidpunkten har på förhand satts till augusti 2025. För bostadstillägg har de nya beloppen beslutats retroaktivt. Detta innebär att även om förmånstagaren inkom med uppgifter i september eller senare så kunde beslut tas avseende augusti. Äldreförsörjningsstöd får inte beräknas retroaktivt. För förmånstagare med äldreförsörjningsstöd som inkom med uppgifter i september eller senare har mättidpunkten varit månaden där uppgifterna inkom. Effekten av den senare mättidpunkten bedöms vara försumbar.

2.1.1.6 Genomförande

Kontrollen inleddes med att alla förmånstagare i urvalet fick ett brev med information om kontrollen inklusive en ändringsanmälan, se bilaga 4. I ändringsanmälan uppmanades förmånstagarna att fylla i samtliga aktuella uppgifter

⁴³ Statistics Netherlands (2012): Sampling Theory, Sampling design and estimation methods
Bilaga 2: Metod

som behövs för att fatta ett korrekt förmånsbeslut, samt hyresvärdens eller bostadsrättsföreningens namn och telefonnummer. När kontrollen startades inhämtades även aktuella uppgifter direkt från externa aktörer. Myndigheten valde att kontakta förmånstagarna och externa aktörer samtidigt för att verifiera uppgifterna, fånga nya uppgifter och för att säkerställa att samtliga uppgifter skulle hinna kontrolleras inom kontrolltiden. Från Skatteverket inhämtades uppgifter om boendeförhållanden samt inkomstuppgifter. Detta gav myndigheten en grund för fortsatt utredning gällande möjliga inkomster, bland annat för inhämtning av inkomstuppgifter från arbetsgivare. Uppgifter om tjänstepensioner och privata pensioner inhämtades från pensionsbolag. Utländska pensionsmyndigheter kontaktades för inhämtning av uppgift om pension från annat land. I de fall myndigheten haft kännedom om hyresvärd inhämtades uppgiften om bostadskostnad från denne, annars via hyresavi direkt från förmånstagaren. Uppgifter om tillgångar och bolån inhämtades från banker. Förmånstagaren fick kännedom om utfallet av kontrollen antingen via ett nytt förmånsbeslut eller genom information om att kontrollen avslutats utan åtgärd.

För omfattningsstudierna 2025 hade en särskild handling för omfattningsstudierna upprättats i Pensionsmyndighetens handläggningssystem. I handlingen kunde handläggarna utöver felutbetalt belopp även ange riskkategori och felorsak. Det felutbetalda beloppet allokterades i efterhand proportionerligt till respektive riskkategori, orsakande part samt orsak. Handlingen hade utöver detta även positiva effekter på bearbetning och sammanställningen av kontrollens resultat då den möjliggjorde för inhämtning av rådata från Pensionsmyndighetens handläggningssystem till dess datalager. Data från kontrollstudien finns därigenom tillgängligt för analytiker i en miljö där den är beständig och kan kopplas till annan data i datalagret.

2.1.1.7 Hypotesprövning

Uppgifterna om felutbetalningar inom bostadstillägg från den slumpmässiga efterkontrollen år 2025 jämfördes med motsvarande uppgifter från föregående omfattningsstudier år 2022. Syftet med jämförelsen är att fastställa om det finns en signifikant skillnad i andelen felutbetalt belopp mellan åren eller om denna kan bero på slumpmässig variation.

I omfattningsstudierna år 2022 hanterades pågående ändringsanmälningar innan själva kontrollen påbörjades. Datainsamlingen skiljer sig därför åt mellan åren. För att göra resultaten jämförbara så har det felutbetalda beloppet per förmånstagare år 2022 räknats om utifrån det kontrakt som var närmast kontrollen givet att ändringsanmälan ej handlagts. Detta var möjligt att göra för bostadstillägg, men hade varit synnerligen tidskrävande för särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Eftersom dessa ersättningar utgör en mycket liten del av

resultatet gjordes jämförelsen endast för bostadstillägg. Observationer som hade en negativ felutbetalning (förmånstagare som fått för lite bostadstillägg) sattes till 0, eftersom det är gruppen förmånstagare som fått för mycket bostadstillägg som är av intresse.

För att undersöka om felaktiga utbetalningar inom bostadstillägg hade minskat, ökat eller varit oförändrade sedan omfattningsstudierna år 2022 skattades andelen felutbetalt bostadstillägg separat och med samma metod för båda åren. Hypoteserna som formulerades i analysen var:

$H_0: R_{2025} - R_{2022} = 0$, det finns inte någon skillnad i andel felutbetalt belopp mellan år 2022 och 2025

$H_a: R_{2025} - R_{2022} \neq 0$, det finns en skillnad i andel felutbetalt belopp mellan år 2022 och 2025

Andelarna $\hat{R}_{2025}$ och $\hat{R}_{2022}$ skattades med hjälp av kvotestimatoren som beskrivits i kapitel 5.2.1.3. För att testa hypoteserna användes ett tvåsidigt Welch-test för två oberoende kvotskattningar med heterogen varians, se Ekvation 3.

Ekvation 3: Welch-test för oberoende kvotskattningar

$$t = \frac{\hat{R}_{2025} - \hat{R}_{2022}}{\sqrt{SE(\hat{R}_{2025})^2 + SE(\hat{R}_{2022})^2}}$$

Två hushåll från urvalet år 2022 förekom även i urvalet år 2025. Även om urvalen därför inte var strikt oberoende av varandra var antalet överlapp så få till antalet att dessa bedömdes ha en försumbar effekt på antagandet om oberoende.

Nollhypotesen förkastades om teststatistikan t låg utanför de gränsvärden som motsvarar en signifikansnivå på 5 procent eller om konfidensintervallet för den skattade skillnaden inte innehöll noll.

2.1.2 Totalräkning

2.1.2.1 Felaktig utbetalning vid dödsfall (FUD)

I situationer där förmånstagare avlider i nära anslutning till ett månadsskifte eller avlider utomlands kan det dröja innan dödsfallet kommer till

Pensionsmyndighetens kännedom. I dessa situationer hinner inte myndigheten dra in förmånerna i tid och det uppstår en felaktig utbetalning. Pensionsmyndigheten har via underlag i handläggningssystemen kännedom om de belopp som betalats ut fel i dessa fall, varför en totalräkning kan göras. Vid en totalräkning beräknas inga osäkerhetsintervall. Det kan noteras att fall där ärendet gått vidare till

kontrollutredning har exkluderats från denna statistik och ingår istället som en del Bilaga 2: Metod

av stödmaterialet för expertelicitationen inom ersättningar där kvalitativ skattning har genomförts.

2.1.2.2 Tjänstepensionsomräkning

I slutet av januari varje år sker en automatisk omräkning av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd för förmånstagare som har tjänstepension från vissa av de stora tjänstepensionsbolagen. Omräkningen sker från och med januari månad, men uppgifterna om de ändrade tjänstepensionerna kommer först efter att ordinarie utbetalning för januari redan skett. Eftersom den slumpmässiga efterkontrollen inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd använder kontrollmånad augusti kommer den inte fånga fel som uppstår vid den automatiserade omräkningen i januari. Pensionsmyndigheten har dock via underlag i handläggningssystemen kännedom om de exakta felutbetalda belopp som uppstått på grund av tjänstepensionsomräkningen, varför en totalräkning av dessa kan genomföras. Vid en totalräkning beräknas inga osäkerhetsintervall. Felutbetalningar som uppstår på grund av att förmånstagaren har tjänstepension från bolag som ej ingår i den automatiska omräkningen fångas dels upp i den kvantitativa studien, dels i den kvalitativa.

2.2 Kvalitativa metoder

Likt tidigare års studier finns uppgifter och förhållanden som är svåra att mäta kvantitativt. Dessa har Pensionsmyndigheten skattat med hjälp av den kvalitativa metoden Expert Elicitation Method, expertelicitationen. Expertelicitation är en metod för att bedöma risk- eller osäkerhetsnivåer i termer av sannolikhet och kvantitet i ett sammanhang där data saknas eller är bristfällig. Detta görs genom att experter inom det berörda området genomför bedömningar utifrån en strikt och systematisk mall, för att sedan väga samman dessa bedömningar till ett resultat. Ordet "elicitation" syftar i sammanhanget på intervjuande eller andra former av utvinnande av experters kunskaper. Det kan även användas på svenska och är då en direkt översättning av ordet.

2.2.1 Planering och utformning

Expertelicitation ska inte betraktas som en enskild metod utan som ett samlingsbegrepp för olika modeller för strukturerat skattande av experter. Metoden kan därför användas på olika vis inom olika områden och justeras efter behov, mål och resurser. Utformningarna brukar delas upp i två kategorier, informell och formell expertelicitation. Den informella metoden präglas av färre experter, begränsad systematik och mindre utförlig beskrivning av resultat och process. Den bör därför endast tillämpas när ny information som förväntas reducera den rådande osäkerheten beräknas komma inom en nära framtid eller stora delar av det

empiriska materialet är samstämmigt.⁴⁴ Eftersom inga av dessa omständigheter är gällande för Pensionsmyndighetens felaktiga utbetalningar har ambitionen varit att leva upp till vad som kan betraktas som en formell expertelicitation.

Expertgruppen bestod av de analytiker som arbetat med omfattningsstudierna, två medarbetare på myndigheten med kunskaper om omfattningen av felaktiga utbetalningar samt en till två medarbetare med expertkunskaper inom respektive studerad förmån. Genom denna bredd avseende kompetens och kunskapsområden ansågs gruppen kunna belysa olika infallsvinklar inom felaktiga utbetalningar, vilket typiskt sett präglar en formell expertelicitation.

Formella expertelicitationer karaktäriseras även av att genomförandet ska följa ett på förhand framtaget protokoll. Inför genomförandet gjordes därför en genomgång av litteraturen kring expertelicitation och studiens utformning planerades utifrån allmänna rekommendationer samt de specifika omständigheterna. Analytikerna tog fram en mall för ifyllande av resultat samt ett protokoll för hur expertelicitationen skulle gå till. Det första mötet med varje expertgrupp inleddes med en diskussion om snedvridningar som kan uppstå inom expertelicitationer, med utgångspunkt i en presentation som analytikerna tagit fram.

Det togs även fram ett stödmaterial som innehöll den information experterna skulle ta del av för att göra sina bedömningar. Stödmaterialet bestod av statistik som tagits fram genom bearbetning av data från Pensionsmyndighetens datalager. Inledningsvis innehöll stödmaterialet enbart den statistik som analytikerna kunde identifiera som användbar utan inspel från expertgruppen. Under de inledande mötena identifierade dock expertgruppen behov av nya statistiska mått. Analytikerna tog löpande fram all statistik som efterfrågats under mötena. På så vis utökades stödmaterialet under expertelicitationens gång med hjälp av experternas återkoppling.

2.2.2 Initiala skattningar – punktskattningar och osäkerhetsintervall

När expertgruppen bedömde att stödmaterialet var färdigställt och diskussionerna kring dess innehåll ansågs vara färdigt togs initiala skattningar av alla felaktiga utbetalningar fram. Enighet om skattningarna skulle råda i gruppen. Felaktiga utbetalningar inom aktuell ersättning skattades utifrån riskkategori, felorsak och avsiktlighetsnivå. Den första skärningen var felaktiga utbetalningar fördelat på riskkategori. Utifrån denna räknades de totala felaktiga utbetalningarna fram som summan av felutbetalningarna per riskkategori. Felorsakerna skattades andelsmässigt per riskkategori och räknades sedan upp på de felaktiga

⁴⁴ Slottje et al., 2008
Bilaga 2: Metod

utbetalningar som hade skattats för respektive riskkategori. På samma vis skattades avsiktlighet andelsmässigt per riskkategori och räknades sedan upp.

Enligt omfattningsstudiernas uppdragsbeskrivning behövde även intervall för skattningarna beräknas. Eftersom skattningarna inte grundar sig i några empiriska observationer av felaktiga utbetalningar går det inte att beräkna ett statistiskt konfidensintervall. Istället fick ett intervall för felutbetalningarnas storlek skattas av expertgruppen, inom vilket det sanna felutbetalda beloppet med 95 procents sannolikhet skulle befinna sig inom. Det är vanligt inom expertelicitation att någon form av intervall tas fram⁴⁵. De skattade intervallen kallas för osäkerhetsintervall. I möjligaste mån har osäkerhetsintervallen tagits fram på samma vis som punktskattningen: genom analys och överläggning kring all data som går att ta fram. I de fall där det bedömdes att det inte fanns någon data att tillgå som kunde klargöra intervallets spann användes en modell som togs fram av delegationen för korrekta utbetalningar (KUT-delegationen). Det undre intervallet togs fram genom att halvera punktskattningen och det övre genom att dubblera den.

Det krävdes åtta samt fjorton möten i expertgruppen för allmän pension respektive bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd innan initiala skattningar av alla storheter var framtagna.

2.2.3 Referensgrupp

Efter att de initiala skattningarna tagits fram sammankallades referensgruppen för att ta del av skattningarna och stödmaterialet. Gruppen bestod av medarbetare från olika delar av Pensionsmyndigheten med expertkunskaper som betraktades som likvärdiga med expertgruppens. Skattningarna och stödmaterialet skickades till medlemmarna i referensgruppen där var och en ombads att ge återkoppling på skattningarna och hur de tagits fram. Gruppdynamiken i en elicitation som sker i form av ett samtal riskerar att påverka medlemmarnas förmåga att göra bedömningar. Därför finns en diskussion i litteraturen om huruvida expertelicitationen ska ske i gruppsamtal kontra individuellt av medlemmarna, eller i kombination därav⁴⁶. Syftet med att koppla in referensgruppen var att komplettera samtalsmetoden med individuella åsikter och därmed korrigera eventuella gruppdynamiska snedvridningar som kan ha uppstått.

När återkoppling inkommit från referensgruppen samlades expertgruppen och gjorde revideringar i skattningarna utifrån dem. I och med denna slutliga justering ansågs skattningarna färdiga.

⁴⁵ Slottje et al., 2008

⁴⁶ Bojke et al., 2021

2.2.4 Misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet

Andelen misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt har tagits fram med hjälp av två metoder. Den ena är delvis modellbaserad och syftar specifikt till att uppskatta andelen misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt agerande inom urvalsstudien avseende bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Den andra metoden har tillämpats inom ramen för expertelicitation på övriga ersättningar och risker som ingår i omfattningsstudierna där misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt ska redovisas.

2.2.4.1 Modellskattad misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet inom slumpmässig efterkontroll

För urvalsstudien av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd skattades misstänkt avsiktlighet genom en matematisk modell. Modellen skattar andelen avsiktligt belopp per förmånstagare. Utgångsläget för andelen var 50 procent. Modellens utförande med en delmängd av dess input syns nedan.

Ekvation 4: Modellskattad avsiktlighet

$$\text{Avsiktlighet} = 0.5 \times (\text{Orsakande} \times \beta_1) \times (\text{Ålder} \times \beta_2)..$$

Vissa variabler är binära och påverkar avsiktligheten antingen genom att hålla den oförändrad eller genom att skriva ned den till noll. Exempel på detta är Orsakande. Om förmånstagaren bedömdes ha orsakat felutbetalningen är koefficienten för Orsakande 1, annars 0. Om orsakande part helt eller delvis var Pensionsmyndigheten skrevs avsiktligheten ner till noll. Eftersom modellen är multiplikativ påverkades inte avsiktligheten av andra variabler. Andra exempel på när avsiktligheten skrivs ner till noll är om förmånstagaren bor på särskilt boende eller har ekonomisk företrädare, då expertgruppen bedömde att det i dessa situationer var föga troligt med ett misstänkt avsiktligt/grovt oaktsamt agerande. Exempel på variabler som minskade avsiktligheten var hög ålder eller ett lågt konstaterat felutbetalt belopp. Exempel på variabler som ökade avsiktligheten var ett högt konstaterat felutbetalt belopp, om individen har ett avslutat återkravsärende eller har haft en utmätning via Kronofogden.

Koefficienterna i modellen bestämdes av expertgruppen som en del av expertelicitationen. Detta gör metoden i grunden kvalitativ, även om modellen använder mätbara data för att beräkna andelen avsiktligt. En nackdel med detta är att vanliga statistiska mått som standardfel för koefficienterna saknas, därför har dessa inget konfidensintervall. En alternativ metod som utforskades var att använda samma delmängd av variabler som input i en linjär modell med målet att skatta ett förväntat felutbetalt belopp. Förmånstagare vars felutbetalda belopp avvek från den förväntade felutbetalningen kunde därefter flaggas som potentiellt misstänkt avsiktliga/grovt oaktsamma. Problemet med detta var att de modellutföranden som

testades gav mycket låg förklaringsgrad. Därmed kunde inget förväntat felutbetalt belopp, eller avvikande utfall från detta, fastställas med acceptabel grad av osäkerhet.

2.2.4.2 Misstänkt avsiktlighet/grov oaktsamhet inom övriga skattningar

Avsiktligheten för felutbetalningar som ej skattas inom den kvantitativa studien har som för övriga risker tagits fram med hjälp av expertelicitation. Som stödmaterial för dessa skattningar har bland annat bortfallet i den kvantitativa studien undersökts av förmånsexpert. Skillnaden gentemot modellskattningen är att enskilda variablers påverkan på avsiktligheten aldrig skattats, utan andelen avsiktlighet har satts utifrån varje förmånstagare. Noterbart är att förmånsexpertens sammantagna bedömning av andelen avsiktligt/grovt oaktsamt utifrån bortfallet blev ungefär samma som den andel som skattats av modellen.

Det pågår för närvarande en kontroll av bosättningsbaserade förmåner som ämnar att kontrollera felutbetalningar som beror på utlandsvistelse. De preliminära resultaten från denna kontroll har använts som input i skattningen. Här finns data på antal ärenden som bedöms vara aktuella för polisanmälan. Resultatet av denna studie är inte helt överförbart på hela populationen av förmånstagare som uppbär bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd eftersom den endast undersöker en riskkategori, men dess resultat ger en indikation på vad avsiktligheten skulle kunna vara.

2.3 Schablonberäkning

Schablonberäkning har använts inom efterlevandeförmåner till barn och vuxna samt inkomstpensionstillägg.

2.3.1 Efterlevandeförmåner

Studien genomfördes genom att beräkna två alternativa schablonbelopp, uppdelat på delförmån och felkälla. För de felkällor som gick att koppla till statistik avseende konstaterade felaktiga utbetalningar (ett medelvärde för åren 2023 – 2025 användes för att minska variationen) gjordes en beräkning av uppskattat felutbetalt belopp. Beräkningen utgick från andelen felutbetalningar som bedömdes kunna upptäckas inom respektive felkälla. Bedömningen är gjord tillsammans med förmånsexpert.

Den alternativa beräkningen utgår från resultatet av omfattningsstudierna år 2022 uppdelat på delförmån och studiemetod. Dessa skattningar schablonuppräknades utifrån utbetalningarna per delförmån år 2025. Antagandet var att andelen felutbetalt per delförmån och felkälla var konstant mellan åren.

Därefter jämförs, per delförmån och felkälla, de belopp som tagits fram med respektive schablonmetod. Den största av dessa summor används sedan som skattning avseende felkällan inom den aktuella delförmånen. Slutligen summeras skattningarna inom alla delförmåner och felkällor till en total för ersättningen. Osäkerhetsintervallen är sedan beräknade utifrån en modell som togs fram av delegationen för korrekta utbetalningar (KUT-delegationen). Det undre intervallet togs fram genom att halvera punktskattningen och det övre genom att dubblera den.

2.3.2 Inkomstpensionstillägg

Studien genomförs genom att schablonuppräknar punktskattningen samt undre och övre gräns för skattningen för det totala felutbetalda beloppet som togs fram i omfattningsstudien 2022. Innan uppräknar sker har 2022 års underlag retroaktivt uppdaterats med en skattning av de felutbetalningar som skett på grund av ej rapporterad pension från annat land. Dessa felutbetalningar fångades inte upp av den empiriska studie som genomfördes år 2022 avseende utländska pensioner. Denna kompletterande skattning genomfördes med samma metodik som användes för andra icke-empiriska skattningar avseende inkomstpensionstillägget.

2.4 Avgränsningar

Omfattningsstudierna har genomförts med ett antal avgränsningar, vilket redovisas nedan.

2.4.1 Skattningar från andra myndigheter

I enlighet med anvisningarna för omfattningsstudierna behöver Pensionsmyndigheten redogöra för hur vi förhållit oss till de studier som Utbetalningsmyndigheten (tidigare Ekonomistyrningsverket) genomför avseende felutbetalningar på grund av svartarbete och utlandsbosättning. Preliminära resultat från studierna har använts som en del av underlaget till Pensionsmyndighetens kvalitativa studier. Pensionsmyndighetens bedömning är dock att modellbaserade skattningar som anpassats efter beteenden och förhållanden i den arbetsföra befolkningen kan ha svårt att uppnå hög träffsäkerhet bland pensionärer.

2.4.2 Ej väsentliga riskkategorier

2.4.2.1 Beräkningsfaktorer

Pensionsmyndighetens förmåner består av flera delar och under december månad varje år räknas alla delar om inför nästkommande år. Inför omräkningarna räknar myndigheten ut hur mycket som ska betalas ut mot bakgrund av ändrat prisbasbelopp, den allmänna löneutvecklingen, inflation och demografiska faktorer. Förmånerna räknas även om i samband med lagändringar i de fall de påverkas av

lagändringen. Risken är att det blir fel i beräkningarna av förmåner och att fel belopp betalas ut.

Pensionsmyndigheten bedömer felutbetalningar orsakade av fel i beräkningsfaktorer som osannolika. Men om felen skulle inträffa kan det orsaka stora felutbetalningar. Det vore emellertid märkligt att utifrån detta skatta ett förväntat genomsnittligt fel för ett enskilt utbetalningsår. Bedömningen är därför att klassa riskkategorin som ej väsentlig.

2.4.2.2 Falsk identitet

Pensionsmyndigheten förutsätter att identiteterna för de som ansöker om eller uppbär en ersättning är korrekta och kontrollerade av de myndigheter som utfärdar identiteter. Det finns dock en risk att förmåner betalas ut till en person med felaktig eller multipel identitet.

Pensionsmyndigheten har inga indikationer på att problemen med falska identiteter avseende våra förmånstagare är av sådan omfattning att riskkategorin ska klassas som väsentlig.

2.4.2.3 Försäkringstid

Försäkringstid är den tid som en person har varit bosatt eller arbetat i Sverige. Denna ligger till grund för beräkning av garantipension. Om uppgift om bosättning utanför Sverige inte stämmer med uppgifterna i folkbokföringen kan beräkningen av försäkringstiden bli fel och garantipension beslutas på felaktiga grunder. Detta kan i sin tur leda till felaktiga utbetalningar. Försäkringstid utreds dock noggrant vid ansökan om allmän pension och vid utredning om efterlevandeförmåner. Därför betraktas riskkategorin som ej väsentlig.

2.4.3 Pensionsgrundande belopp och pensionsgrundande inkomster

Framtida förväntade felutbetalningar utifrån fel i pensionsgrundande belopp för barnår har skattats som en del av omfattningsstudierna, men de andra situationerna där fel kan uppstå har var för sig av olika skäl bedömts som ej lämpliga att skattas. Nedan går de olika typerna av fel igenom i detalj.

2.4.3.1 Pensionsgrundande belopp

Pensionsgrundande belopp kan tillgodoräknas med anledning av barnår, studierätter, plikttjänstgöring samt aktivitets- och sjukersättning.

Pensionsgrundande belopp utifrån barnår skattas av Pensionsmyndigheten inom ramen för omfattningsstudierna då riskkategorin bedöms vara väsentlig eftersom barnåren beräknas endast för Pensionsmyndighetens räkning och därför inte är att betrakta som ett följdfe. Övriga pensionsgrundande belopp som eventuellt beviljas

med för höga belopp på grund av fel hos CSN, Försäkringskassan eller Försvarsmakten betraktas däremot som följdfel och snarare som felaktigt inbetalda pensionsavgifter än förväntade framtida felutbetalningar. Bedömningen är att dessa fel är av mindre omfattning och att eventuellt avsiktliga fel inte i första hand är riktade mot Pensionsmyndighetens ersättningar. Därför har inte dessa fel skattats i studien.

2.4.3.2 Pensionsgrundande inkomst, pensionsavgiften inbetald

Pensionssparare som under intjänandetiden får för mycket utbetalt i någon pensionsgrundande ersättning kan som ett resultat av detta få för höga avsättningar till den inkomstgrundande allmänna pensionen. Detta kan även gälla situationer där felutbetalningen upptäckts och återkrävts⁴⁷. En för hög pensionsbehållning kommer vid pensioneringen att leda till för höga utbetalningar av inkomstgrundad allmän pension, som dock delvis kan kompenseras av att personen eventuellt får en sänkt garantipension. Dessa följdfel betraktas snarare som felaktiga inbetalningar av pensionsavgift än förväntade framtida felutbetalningar och kommer inte att skattas som en del av omfattningsstudierna.

2.4.3.3 Pensionsgrundande inkomst, pensionsavgiften ej inbetald

I samverkan med Skatteverket har Pensionsmyndigheten identifierat en risk att det vid konkurser och företagsrekonstruktioner kan ha beviljats pensionsrätter utifrån en pensionsgrundande inkomst för en arbetstagare trots att pensionsavgiften inte är betald⁴⁸. Det kan röra sig om både företag och pensionssparare som handlar i god tro eller ond tro. Bedömningen är att lön i de allra flesta fall har betalats ut.

Det är en bedömningsfråga om en framtida högre utbetalning av inkomstgrundad allmän pension utifrån pensionsgrundande inkomster som baseras på faktiskt lön men där pensionsavgiften inte inbetalats ska betraktas som en felaktig utbetalning som ska studeras inom ramen för omfattningsstudierna. I en situation där arbetstagaren är i god tro och företaget är i ond tro och sätts i konkurs utan att ha betalat in sociala avgifter, skulle det kunna betraktas som orimligt att pensionsrätter inte skulle beviljas. Framtida felaktiga utbetalningar som tros bero på avsiktligt agerande hade varit något mer rimliga att innefatta i studierna men det bedöms i dagsläget saknas förutsättningar att skatta omfattningen. Det avsiktliga agerandet tros dock inte handla om en avsikt att fuska till sig pensionsrätter utan snarare om andra typer av fusk, exempelvis lönegarantin.

⁴⁷ ISF, 2023

⁴⁸ Dessa så kallade uppbördsförluster har ökat kraftigt de senaste åren på grund av de särskilda regler för uppskov som infördes i samband med covid-19-pandemin. Intjänandekollektivet drabbas i dessa fall genom att balanstalet blir marginellt lägre. Det inträder således ett något högre risk att den automatiska balanseringen (bromsen) i pensionssystemet slår till eller att utdelning av överskott (gasen) inte sker.

Bilaga 2: Metod

Avseende enskilda firmor kan noteras att pensionsrätter endast kan ges för inkomster där pensionsavgiften har betalats in. Felen som beskrivs ovan kan därför inte uppkomma för enskilda firmor.

2.4.3.4 Retroaktiva uppdateringar i arbetsgivardeklarationerna

I samverkan med skatteverket har det konstaterats att fel som berörs i rapporten ”Falska inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationer: en omfattningsbedömning” (Skatteverket 2026) och som avser retroaktiva uppdateringar i arbetsgivardeklarationerna inte ger upphov till felaktiga pensionsrätter då dessa beräknas först efter den slutliga avstämningen för skatt i samband med deklarationen. Retroaktiva uppdateringar som sker efter slutlig avstämning för skatt kommer hanteras som en omprövning, för att pensionsrätter då ska beviljas behöver pensionsavgiften vara betald.

2.4.3.5 Förfalskade arbetsgivarintyg

Förfalskade arbetsgivarintyg ger ej upphov till felaktiga utbetalningar i Pensionsmyndighetens ersättningar.

2.4.3.6 Skenanställningar samt för hög inbetald pensionsavgift

I syfte att ge sken av att en anställd har en lön, eller har en högre lön än vad som egentligen är fallet kan det förekomma att den inrapporterade lönen är högre än den egentliga. Därmed blir även inbetalda skatter och arbetsgivaravgifter högre än de borde vara. Ur inkomstpensionssystemet perspektiv spelar detta ingen roll eftersom pensionsavgiften har betalats in. Beroende på hur stor den pensionsgrundande behållningen är när personen väl går i pension kan detta till och med innebära att personen får en lägre garantipension, bostadstillägg och äldreomsorgsstöd än den egentligen skulle varit berättigad till. För individen är fusken således troligen en ren förlustaffär sett utifrån den framtida pensionen. Dessa typer av fel bedöms därmed inte behöva skattas som en del av omfattningsstudierna.

2.4.3.7 Oregistrerade inkomster

Personer som har registrerade inkomster (svartarbete) under intjänandetiden kan helt sakna eller få en lägre pensionsgrundande inkomst än om personen har redovisat sina inkomster. Detta kan resultera i en lägre inkomstgrundad allmän pension när personen väl blir pensionär. Om personen då är bosatt i Sverige samt har en relativt låg inkomstgrundad pension kan denne bli felaktigt kompenserad för detta genom en höjd garantipension. Den höjda garantipensionen kan ses som en felaktig utbetalning. Även för inkomstpensionstillägget kan registrerade inkomster resultera i en felaktig utbetalning, men på grund av förmånens konstruktion är påverkan tämligen begränsad. Eftersom förmånen också trappas upp och ned i intervall kan registrerade inkomster tvärtom leda till lägre utbetalt

inkomstpensionstillägg än vad som skulle ha utbetalats om inkomsten varit registrerad.

Pensionsmyndigheten har valt att avgränsa skattningen av fel på grund av oregistrerade inkomster till sådant som sker under utbetalningstiden av garantipension respektive bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Detta innebär att felutbetalningarna på grund av oregistrerade inkomster inom dessa förmåner underskattas något. För inkomstpensionstillägg betraktas oregistrerade inkomster som en ej väsentlig riskkategori, på grund av ersättnings konstruktion.

2.4.4 Premiepension samt efterlevandeskyddet i premiepensionen

Risker som är kopplade till myndighetens premiepensionsverksamhet kommer inte att analyseras i denna rapport. Dessa risker rör själva förvaltningen av pensionsspararnas premiepensionsmedel i traditionell försäkring och fondförsäkring med förvaltning i fonder och är därför undantagna.

2.4.5 Delförmåner som inte skattas

Pensionsmyndigheten har inte skattat felaktiga utbetalningar för förmåner med färre än 500 förmånstagare. Nedan redovisas dessa förmåner.

Tabell 29. Delförmåner som inte skattas

Förmåner	Antal förmånstagare i juli 2025
Änkelivränta	410
Omställningslivränta/förlängd omställningslivränta	15
Barnlivränta/förlängd barnlivränta	400
Begravningshjälp till dödsbo	100

2.5 Beräkning av osäkerhetsintervall

Under arbetet med omfattningsstudierna har en alternativ metod för beräkning av konfidensintervall framtagits inom den myndighetsöverskridande metodarbetsgruppen. Gruppen har funnits till som stöd för statistiker och analytiker som deltagit i studierna. Metoden bedöms ge ett mer rättvisande intervall för riskkategorier och ersättningar som skattats med flera olika metoder, och bygger på tre antaganden:

1. Alla värden mellan nedre och övre gräns är lika sannolika (uniform fördelning).
2. Alla studier är korrekta, dvs. vi bortser från att ett 95-procentigt konfidensintervall ger att i en handfull studier bör det sanna värdet återfinnas utanför intervallet.
3. Det sanna värdet finns alltid mellan konfidensintervallets nedre och övre gräns.

Metoden förklaras enklast genom ett exempel.

I tabell 30 syns de skattade felutbetalda beloppen för riskkategorin Pension från annat land inom ersättningen bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Riskkategorin skattades med både kvantitativ och kvalitativ metod, med tillhörande konfidens- och osäkerhetsintervall för respektive punktskattning.

Tabell 30: Skattningar av riskkategorin Pension från annat land via urvalsundersökning och expertelicitation

Riskkategori	Metod	Punktskattning	Undre intervall	Övre intervall
Pension från annat land	Urvalsundersökning	51,73	22,09	81,37
Pension från annat land	Expertelicitation	27,40	13,70	54,80

En rak summering av skattningarnas undre och övre gräns skulle ge ett osäkerhetsintervall mellan 35,79 och 136,17. Detta intervall ansågs överskatta den sanna variationen i felutbetalt belopp. Den alternativa metoden bygger på att dra slumpmässiga värden från båda intervallen och summera dessa. Denna procedur upprepades 10 000 gånger:

- Iteration 1: (Slumpvärde urvalsundersökning: 44,31) + (Slumpvärde expertelicitation: 17,83) = 62,14
- Iteration 2: (Slumpvärde urvalsundersökning: 67,90) + (Slumpvärde expertelicitation: 51,56) = 119,46
- ...

- Iteration 10 000: (Slumpvärde urvalsundersökning: 28,65) + (Slumpvärde expertelicitatation: 45,33) = 73,98

Summan av de slumpmässiga värdena rangordnades från lägsta till högsta, och ett intervall mellan den 2,5:e percentilen och 97,5:e percentilen fastställdes. Intervallet blir snävare jämfört med en rak summering eftersom väldigt låga eller väldigt höga värden är osannolika. Detta beror på att när två slumpvärden summeras så måste båda värdena vara låga under samma iteration för att summan av värdena ska vara låg.

I ett första steg tillämpades metoden för att beräkna ett konfidensintervall per riskkategori. Riskkategorierna som skattats med både expertelicitatation och urvalsundersökning var Bostadsuppgifter, Inkomst, Pension från annat land samt Tillgångar och skulder. Övriga riskkategorier skattades med endast en metod vars skattning åtföljdes av ett osäkerhetsintervall. Felutbetalningar från tjänstepensionsomräkning eller felutbetalning vid dödsfall tillkom för riskkategorierna Inkomst respektive Avliden förmånstagare. Dessa felutbetalningar bestod endast av punktskattning och adderades till den övre och undre gränsen för respektive riskkategori.

Efter att konfidensintervall per riskkategori beräknats enligt ovan beskriven metod gjordes en rak summering inom ersättningen bostadstillägg och äldreomsorgsstöd. Den raka summeringen av de beräknade undre och övre intervallen per riskkategori resulterade i ett skattat osäkerhetsintervall för totalt felutbetalt belopp på 714,11 – 1479,77. Detta ansågs ge en rättvis spegling av osäkerheten i totalt skattat felutbetalt belopp för ersättningarna.

Bilaga 3: Beskrivning av felorsaker

3.1 Fel orsakade av förmånstagaren

3.1.1 Felaktiga uppgifter vid ansökan/anmälan

Felaktiga utbetalningar som uppstått på grund av att förmånstagaren lämnat felaktiga uppgifter vid ansökningstillfället redovisas under denna kategori. Eftersom bostadstillägg i regel utbetalas tillsvidare kan ansökan ha gjorts för flera år sedan. Därefter kan det finnas åtskilliga mellanliggande beslut avseende ändrade förhållanden. Av resursskäl har myndigheten därför valt att främst kontrollera uppgifterna i det senaste kundinitierade ärendet som föregick kontrollen.

3.1.2 Ej anmält ändrade förhållanden

Felaktiga utbetalningar som uppstått efter att förmåner beviljats på grund av att förmånstagaren inte anmält ändringar redovisas under denna kategori. Exempel på ändrade förhållanden är ändrat civilstånd och pension från annat land.

3.2 Fel orsakade av myndigheten

3.2.1 Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekt beslut

Denna kategori avser fel som orsakats av att myndigheten har fattat beslut utan tillräckliga uppgifter, exempelvis fel som orsakats av brister i myndighetens utredningsskyldighet.

3.2.2 Tillräckliga och korrekta uppgifter men fel beslut

Under denna kategori har förmånstagaren inkommit med tillräckliga och korrekta uppgifter för att få ersättning, men myndigheten har trots detta fattat ett felaktigt beslut. Det kan exempelvis handla om att uppgifterna har missats, registrerats felaktigt eller att det har gjorts en uppenbart felaktig bedömning. Det kan även handla om felutbetalning vid dödsfall som sker när impulsen om dödsfallet kommer till myndigheten i tid men myndigheten hinner inte stoppa utbetalningen.

3.2.3 Utbetalning fel trots korrekt beslut

Om utbetalningen har blivit fel trots att myndigheten fattat ett korrekt beslut redovisas detta under denna kategori. Det kan till exempel handla om felregistreringar då utbetalningen ska verkställas vilket kan ske i samband med manuella utbetalningar eller när beslut om indragning fattas men utbetalningarna ändå löper på.

3.2.4 Ändrade förhållanden ej omhändertagna

Om förmånstagaren har anmält förändringar eller om myndigheten på annat sätt fått kännedom om förändringar, men dessa av olika skäl inte omhändertagits, redovisas dessa under denna orsaksgrund.

3.3 Övriga orsaker

Under denna kategori klassas felutbetalningar som bedöms inte kan belasta varken förmånstagaren eller Pensionsmyndigheten. De kan likställas med de förskottsfel som förekommer hos en del andra myndigheter och som inte heller anses bero på förmånstagaren eller myndighet. Nedan beskrivs de situationer som bedöms hamna under denna kategori.

3.3.1 Vissa felutbetalningar vid dödsfall

Situationer där förmånstagaren avlidit utan att någon part rimligen kunde ha anmält dödsfallet till relevanta myndigheter, och ingen annan person tar del av de felutbetalda ersättningarna. Det kan exempelvis handla om fall där pensionären bor själv utan nära kontakt med andra personer, har autogiro till räkningarna och avlider i bostaden utan att detta uppmärksammas förrän långt senare.

3.3.2 Automatiserad tjänstepensionsomräkning

I slutet av januari varje år sker en omräkning i bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd för förmånstagare som har tjänstepension från vissa av de stora tjänstepensionsbolagen. Omräkningen sker från och med januari månad, men uppgifterna om de ändrade tjänstepensionerna kommer först efter att ordinarie utbetalning redan skett för januari. Förmånstagarna är inte anmälningsskyldiga för dessa uppgifter. De blir inte heller återbetalningsskyldiga om det är så att de har fått för mycket pengar utbetalt för januari. Det är således svårt att se att det är förmånstagarens eller Pensionsmyndigheten fel att felutbetalningen har uppstått.

3.3.3 Regresskrav

För personer som ansöker om pension och som bor i Sverige men som tidigare har bott eller arbetat utomlands kan Pensionsmyndigheten behöva fatta ett provisoriskt beslut i avvaktan på beslut om pension från annat land. När beslut inkommer från annat land får ställning tas till eventuell samordning med utländsk pension. I de fall garantipension och/eller inkomstpensionstillägg har betalats ut med ett för högt belopp kan myndigheten begära att få ta del av retroaktiv utbetalning från det andra landet, så kallat regresskrav. Den felaktiga utbetalningen kan inte anses vara orsakad av förmånstagaren och inte heller av Pensionsmyndigheten.

3.3.4 Barnårsrätter

Felaktiga utbetalningar kan uppstå i de fall en förälder eller det barn som ger rätt till pensionsgrundande belopp inte varit bosatt i Sverige hela det år som hen tillgodoräknats pensionsgrundande belopp för barnår och Pensionsmyndigheten saknar kännedom om detta förhållande. Felen upptäcks ibland i samband med att personen ansöker om pension.

Reglerna om barnår i allmänhet och de strikta bosättningsreglerna i synnerhet är tämligen okända bland pensionsspararna. Felen har uppstått för länge sedan gentemot en annan myndighet (Skatteverket) och högst troligt utan någon avsikt att få pensionsrätter som personen inte har rätt till. Bedömningen är därför att varken förmånstagaren eller Pensionsmyndigheten kan lastas för den framtida felutbetalningen.

Bilaga 4: Brevmall i slumpkontroll av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Kontroll av ditt bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd

Pensionsmyndigheten gör en kontroll för att säkerställa att vi har aktuella uppgifter med i beräkningen av ditt bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd.

Detta behöver du göra!

- ☐ Fyll i bifogad ändringsanmälan
alternativt
- ☐ Fyll i ändringsanmälan digitalt på vår hemsida

Ange samtliga uppgifter med **aktuella belopp för "ange kontrollmånad"** **"ange år"** samt hyresvärdens/bostadsrättsföreningens namn och telefonnummer.

Ta hjälp av instruktionerna på sista sidan i detta brev.

Skicka in handlingar som styrker dina aktuella uppgifter.

Vi behöver få in din anmälan **senast den "ange datum"**.

Om du har några frågor eller behöver mer tid på dig kan du kontakta någon av handläggarna nedan.

Med vänlig hälsning
Pensionsmyndigheten

[Avsändarens namn] eller [Avsändarens namn]
[Avsändarens telefonnr] [Avsändarens telefonnr]

Information

Det är viktigt att du anmäler förändringar både för att du inte ska gå miste om högre ersättning och för att du inte ska få för mycket ersättning och behöva betala tillbaka.

Om uppgifterna ändrats så att du har rätt till ett högre bostadstillägg kan anmälan som längst provas tre månader bakåt i tiden.

Läs mer här:

<https://www.pensionsmyndigheten.se/for-pensionarer/ekonomiskt-stod/sa-fungerar-bostadstillagg/anmal-andringar-bostadstillagg-aldreforsorjningsstod>

Vad händer när du har skickat in ditt svar?

När kontrollen är slutförd får du ett nytt beslut om bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd.

Vad händer om du inte skickar in ett svar?

Ditt bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd kan komma att dras in.

Hur hanterar Pensionsmyndigheten dina personuppgifter?

När Pensionsmyndigheten genomför kontroller behöver vi behandla dina personuppgifter. Vi kan också behöva använda dina uppgifter för att hämta eller kontrollera information med andra myndigheter och aktörer. Den rättsliga grunden för behandlingen finns i 114 kap. 7 § Socialförsäkringsbalken.

Du kan läsa mer om hur vi behandlar dina personuppgifter på [pensionsmyndigheten.se/personuppgifter](https://www.pensionsmyndigheten.se/personuppgifter).

Så här fyller du i bifogad ändringsanmälan i kontrollsyfte

Fyll i samtliga uppgifter på anmälan med aktuella bruttobelopp (före skatt).

Bostadskostnad (fält 2, 3 & 4)

Din aktuella hyra/avgift per månad. Om du har bolån ska du uppge ditt aktuella skuldbelopp samt räntesats för bolånet.

Använd fält 3 för att ange bostadstyp, boyta och vad som ingår i bostadskostnaden.

Det är viktigt att du även anger hyresvärd/ bostadsrättsförening och telefonnummer till hyresvärden/föreningen.

Om någon delar bostaden med dig ska du uppge samtliga personer, vuxna och barn.

Inkomster (fält 5, 6, 7, 8 samt 13 om du behöver mer plats)

Om du har skattepliktiga inkomster exempelvis: tjänstepension, privat pension, arvoden, a-kassa, ersättningar från Försäkringskassan, royalty, skadeersättningar m.m. så ska dessa uppges.

Om du arbetar så ska du uppge din arbetsgivare och uppskatta din arbetsinkomst för de nästkommande 12 månaderna.

Om du har utländsk pension så ska du uppge beloppet per månad i landets valuta före skatt.

Förmögenhet (fält 10 & 11)

Du ska uppge dina tillgångar och skulder per den 31 december 2024, använd beloppen på årsbeskeden från dina banker. Detta gäller för samtliga tillgångar till exempel konton, aktier, fonder, investeringssparkonton, kapitalförsäkringar och privata fordringar.

Om du äger en annan fastighet än den du bor i ska du uppge taxeringsvärde och fastighetsbeteckning på fastigheten.

Gäller även bostadsrätt, fritidshus på ofri grund och fastighet i annat land.

Glöm inte att skriva under anmälan. (fält 14)

Skicka in på handlingar som styrker uppgifterna, exempelvis:

Aktuell hyresavi/avgiftsavi.

Den senaste låneavin för ditt hus/lägenhet.

Aktuella utbetalningsbesked avseende dina inkomster.

Om du har utländsk pension ska du skicka in aktuellt beslut eller ett underlag som visar vad som utbetalas per månad i landets valuta före skatt.

De senaste årsbeskeden från dina samtliga banker.

Skriv ditt personnummer på alla handlingar du skickar in.

Bilaga 5: Resultat av bortfallsanalysen

Bortfallsanalysen genomfördes i syfte att förstå varför förmånstagare ej inkommit med begärda uppgifter i urvalsundersökningen. Vid uteblivet svar drogs förmånstagarens bostadstillägg in, därmed borde det funnits goda incitament för denne att inkomma med begärda uppgifter i tid. I tabell 31 redovisas det granskade urvalet i undersökningen. Utifrån den ursprungliga stickprovstorleken om 1000 hushåll har 937 hushåll granskats. Bortfallet utgörs av totalt 63 hushåll. 59 av dessa har ej inkommit med begärda uppgifter. I de övriga fyra ärendena har hushållen inkommit med begärda uppgifter men den särskilda handlingen för omfattningsstudierna har ej upprättats. Dessa fyra ärenden ingår ej i bortfallsanalysen.

Tabell 31: Granskat urval i studien

Stratum	Antal
Stratum 1, lågrisk	440
Stratum 2, högrisk	446
Stratum 3, tidsbegränsat	51
Samtliga	937

Hypotes 1: Hälsa och förmåga att sköta sin ekonomi

Flertalet variabler såsom ålder, boendeuppgifter och uppgifter om utbetalningar användes i analysen för att undersöka eventuella skillnader mellan grupperna. En hypotes som undersöktes var om det fanns skillnader mellan grupperna dels utifrån förmåga att sköta sin egen ekonomi, dels utifrån hälsomässiga faktorer. De indirekta måtten för detta var om förmånstagaren haft en tidigare utmätning (ja/nej), god man (ja/nej), bor på särskilt boende(ja/nej) samt ålder.

Enligt tabell 32 så syns ingen märkbar skillnad i ålder bland förmånstagare som inkom med svar eller inte: förmånstagare inom bortfalls kategorin var marginellt yngre jämfört med gruppen av förmånstagare som inkom med svar. Bland övriga variabler finns dock skillnader.

20 procent av förmånstagarna i bortfallet bor på särskilt boende. Motsvarande andel bland förmånstagare som inkom med svar är 12 procent. Uppgiften om bostad togs från det senast gällande beslutet inom förmånerna bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Detta innebär att bostadsuppgiften kan vara inaktuell bland förmånstagare i bortfallsgruppen eftersom dessa inte fått något beslut i samband med kontrollen. Andelen som bor på särskilt boende kan därför vara ännu högre inom bortfallsgruppen.

För 14 procent av förmånstagarna i bortfallsgruppen finns uppgift om att de har eller har haft god man eller förvaltare. Detta kan i viss mån samvariera med utmätning: förmånstagare vars pension är eller har varit föremål för utmätning kan i större utsträckning vara i behov av hjälp med sin ekonomi.

Sammantaget indikerar analysen att det finns en viss skillnad mellan grupperna. Förmånstagare som ej inkom med svar bor i större utsträckning på särskilt boende, vilket ger stöd för att en delmängd av de saknade svaren kan bero på hälsomässiga skäl. Vidare syns att andelen förmånstagare som på ett eller annat sätt har svårigheter kopplade till sin ekonomi är större inom bortfallsgruppen.

Tabell 32. Individuppgifter bland de som inkom med svar (Ej Bortfall) och de som inte gjorde det (Bortfall)

Kategori	Antal	Har en tidigare utmätning (%)	Har god man (%)	Bor på särskilt boende (%)	Ålder genomsnitt
Bortfall	59	19%	14%	20%	79,2
Ej Bortfall	937	7%	7%	12%	79,5

Hypotes 2: Utbetalad ersättning och antalet egeninitierade ändringsanmälningar

Ytterligare en hypotes som undersöktes var om det fanns någon skillnad i grupperna sett till utbetalad ersättning och antalet egeninitierade ändringsanmälningar.

Om den utbetalda ersättningen är låg kommer indragningen av förmåner inte ha särskilt stor effekt på förmånstagarens ekonomi, därmed minskar incitamenten att delta i undersökningen. I tabell 33 visas det genomsnittligt utbetalda beloppet av förmåner innan kontrollen bland båda grupperna. Det finns en skillnad i utbetalt belopp mellan grupperna, men det genomsnittligt utbetalda beloppet som drogs in bland förmånstagarna i bortfallsgruppen är inte att betrakta som lågt. Låg utbetalad ersättning bedöms därmed inte som en trolig förklaring till större delen av bortfallet.

Tabell 33. Pensionsadministrativa uppgifter bland de som inkom med svar (Ej bortfall) och de som inte inkom med svar (Bortfall)

Kategori	Fick bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd efter kontroll	Genomsnitt antal ändringar per år	Genomsnitt utbetalning per månad innan kontroll (kr)	Genomsnitt antal år med förmånen/förmåner
Bortfall	32%	0,18	3164	8,05
Ej Bortfall	98%	0,44	4057	8,23

Utifrån det genomsnittliga antalet ändringsanmälningar per år som initierats av förmånstagaren innan kontrollens genomförande syns en skillnad: cirka 0,18 ändringar per år bland förmånstagarna i bortfallsgruppen mot cirka 0,44 ändringar per år bland förmånstagarna som inkom med svar. Detta motsvarar knappt en ändring var femte år i bortfallsgruppen och knappt en ändring vartannat år bland förmånstagare som inkom med svar. I båda grupperna är frekvensen av ändringsanmälningar låg, men skillnaden mellan grupperna visar på något, eller en kombination, av nedanstående alternativ:

1. Förmånstagarna inom bortfallsgruppen har generellt sett färre ändringar att anmäla.
2. Givet att det finns ändringar att anmäla har förmånstagarna inom bortfallsgruppen lägre benägenhet att anmäla dessa.

Mellan den 1: a september 2025 till 1: a juni 2026 har 41 procent av förmånstagarna i bortfallsgruppen inkommit med en ny ansökan. Bland de som gjort en ny ansökan har cirka 79 procent fått tillbaka hela eller delar av sitt bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd. Bland de som ansökt på nytt har därmed en stor andel fått tillbaka hela eller delar av sin ersättning, men majoriteten av förmånstagarna i bortfallsgruppen har per den 1 juni 2026 inte ansökt på nytt. Varför det är så är väldigt svårt att uttala sig om.

Bilaga 6: Direkt estimator jämfört med kvotestimator

Totalt felutbetalt belopp kan även skattas genom att beräkna den genomsnittliga felutbetalningen inom varje stratum och multiplicera detta med antalet individer, se Ekvation 6.

Ekvation 5: Direkt estimator

$$\hat{Y} = \sum_{s=1}^S N_s \bar{y}_s$$

Eftersom den riktade kontrollen mäter felutbetalt belopp per månad måste $\hat{Y}$ räknas upp till ett årsbelopp. Detta kan göras genom att multiplicera skattningen med 12. I och med detta så görs ett antagande att felutbetalningar för mät månaden är representativ för alla månader under året. Följande exempel visar problemet med det antagandet.

I januari 2025 betalades det ut 1203 miljoner kronor i bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. I december samma år betalades det ut 1258 miljoner kronor. Anta att felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd var konstant på 5 % över hela året. Om varsitt stickprov tas från januari och december 2025 där de skattade felutbetalningarna för respektive stickprov uppgår till 5% av de totala utbetalningarna så kommer det skattade helårsbeloppet med januari som mät månad uppgå till $12 * 1203 * 0,05 = 721,8$ miljoner kronor. Motsvarande skattning med december som mät månad uppgår till 754,8 miljoner kronor. Storleken på de totala utbetalningarna vid mättillfället har därmed betydelse för skattningen. Med augusti som mät månad var skillnaden i skattat felutbetalt belopp mellan kvotskattningen och totalskattningen cirka 1 procent. Givet säsongsvariationerna i totala utbetalningar av dessa förmåner finns skäl att skatta andelen felutbetalt belopp, och inte totalsumman. Detta blir extra tydligt om resultaten ska jämföras mellan olika år, se tabell 34.

Tabell 34. Totala utbetalningar av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2020–2025

År	Utbetalt belopp bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd per år i mkr
2020	11 594
2021	11 800
2022	13 108

2023	14 838
2024	15 484
2025	15 497

Kvotestimatorn utgår visserligen från antagandet att andelen felutbetalt belopp är samma över alla månader, vilket inte behöver stämma. Denna kan dock antas vara mer stabil jämfört med totala utbetalningar, eftersom förmånstagarens eller Pensionsmyndighetens benägenhet att göra fel snarare kan antas bero mer tidsbeständiga faktorer såsom regelverk.

Bilaga 7: Val av metod

7.1 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Enligt regeringsbeslut⁴⁹ och med stöd i anvisning från Utbetalningsmyndigheten⁵⁰ ska kvantitativ metod användas för att skatta omfattningen av felutbetalningarna inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Grunden för skattningen är en slumpmässig efterkontroll av 1000 hushåll. Pensionsmyndighetens bedömning är att de typer av felutbetalningar som kan upptäckas i en sådan kontroll till väldigt stor del kommer att hittas. Felutbetalningar som uppstår vid dödsfall samt den årliga tjänstepensionsomräkningen fångas inte i efterkontrollen, men har totalräknats. Alla övriga typer av felutbetalningar inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, inklusive det som kan orsakas av systematiskt bortfall i efterkontrollen, skattas slutligen i den kvalitativa studien. Den kvalitativa studien görs i form av expertelicitation med stöd av ett omfattande kvantitativt underlag.

7.2 Garantipension

Enligt regeringsbeslut och anvisning ska kvantitativ metod eller kvalitativ metod användas för att skatta omfattningen av felutbetalningarna inom garantipension. Pensionsmyndigheten bedömer att vinsten av att genomföra samma kvantitativa studie avseende pension från annat land som år 2022 är begränsad samt att det inte finns några andra realistiska kvantitativa studiealternativ. En kvalitativ studie har därför valts, i form av expertelicitation med stöd av ett omfattande kvantitativt underlag. I det kvantitativa underlaget ingår även en uppräknings av resultaten från 2022 års studie avseende pension från annat land.

Felutbetalningar vid dödsfall, som beräknas med en kvantitativ metod har adderats till den kvalitativa skattningen för att få fram en totalskattning.

7.3 Inkomstgrundad allmän pension

Enligt regeringsbeslut och anvisning får kvalitativ metod användas för att skatta omfattningen av felutbetalningarna inom inkomstpension, tilläggspension och premiepension. En kvalitativ studie har därför genomförts i form av expertelicitation med stöd av ett omfattande kvantitativt underlag.

⁴⁹ Uppdrag att studera felaktiga utbetalningar av vissa ersättningar Fi2024/01861 och Fi2024/02405

⁵⁰ Utbetalningsmyndigheten har tagit fram en anvisning för omfattningsstudier 2025-2026 som syftar till att säkerställa att de omfattningsstudier som välfärdsmyndigheterna ska genomföra uppfyller de krav som ställs om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen i förordningen 2021:663 (förordningen) samt i kompletterande beslut från regeringen (Fi2024/01861 och Fi2024/02405).

Felutbetalningar vid dödsfall, som beräknas med kvantitativ metod, har adderats till den kvalitativa skattningen för att få fram en totalskattning.

7.4 Inkomstpensionstillägg

Enligt regeringsbeslut och anvisning får schablonmetod användas för att skatta omfattningen av felutbetalningar inom ersättningen. Pensionsmyndigheten bedömer att vinsten av att genomföra samma kvantitativa studie avseende pension från annat land som år 2022 är begränsad samt att det inte finns några andra kvantitativa studiealternativ. Felutbetalningar vid dödsfall, som beräknats med kvantitativ metod, har adderats till schablonskattningen för att få fram en totalskattning.

7.5 Efterlevandeförmåner till barn och Efterlevandeförmåner till vuxna

Enligt regeringsbeslut och anvisning får schablonmetod användas för att skatta omfattningen av felutbetalningar inom ersättningarna. Givet den låga andel felutbetalningar som skattats i 2022 års omfattningsstudier anser Pensionsmyndigheten att det inte är motiverat att endast använda kvalitativ eller kvantitativ metod. Felutbetalningar vid dödsfall, som beräknas med en kvantitativ metod, kommer dock adderas till schablonskattningen för att få fram en totalskattning.

Bilaga 8: Skattningar per metod

Nedan redogörs skattade felutbetalningar per metod och ersättning.

Kvantitativ metod har använts för att skatta felutbetalda belopp inom samtliga förmåner, men främst inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Inom den ersättningen har cirka 685 miljoner kronor av den totala skattningen på knappt 698 miljoner kronor skattats utifrån den slumpmässiga efterkontrollen. Övriga felutbetalningar inom denna metod har skattats genom att totalräkna felutbetalningar vid dödsfall samt felutbetalningar som uppstår vid den automatiserade tjänstepensionsomräkningen.

Tabell 35: Skattningar per ersättning, kvantitativ metod

Förmån	Punktskattning	Undre intervall	Övre intervall
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	698,51	446,75	950,28
Garantipension	12,93	12,93	12,93
Inkomstgrundad allmän pension	87,03	87,03	87,03
Inkomstpensionstillägg	1,32	1,32	1,32
Efterlevandeförmåner till vuxna	4,67	4,67	4,67
Efterlevandeförmåner till barn	0,00	0,00	0,00
Summa	804,46		

Kvalitativ metod har använts för att skatta felutbetalda belopp inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, garantipension och inkomstgrundad allmän pension.

Tabell 36: Skattningar per ersättning, kvalitativ metod

Förmån	Punktskattning	Undre intervall	Övre intervall
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	346,20	211,14	585,49
Garantipension	312,51	165,91	516,31
Inkomstgrundad allmän pension	51,50	29,10	77,30
Inkomstpensionstillägg	0	0	0
Efterlevandeförmåner till vuxna	0	0	0
Efterlevandeförmåner till barn	0	0	0
Summa	710,21		

Schablonberäkning har använts för att skatta felutbetalda belopp inom inkomstpensionstillägg och efterlevandeförmåner till vuxna och barn.

Tabell 37: Skattningar per ersättning, schablonberäkning

Förmån	Punktskattning	Undre intervall	Övre intervall
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	0	0	0

Garantipension	0	0	0
Inkomstgrundad allmän pension	0	0	0
Inkomstpensionstillägg	63,23	45,97	80,50
Efterlevandeförmåner till vuxna	7,40	3,70	14,80
Efterlevandeförmåner till barn	4,27	2,13	8,53
Summa	74,90		

I tabell 38 syns de skattade felutbetalda beloppen per ersättning och metod.

Tabell 38: Skattningar per ersättning, samtliga metoder

Förmån	Metod	Punktskattning	Undre intervall	Övre intervall
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	Kvantitativ	698,51	446,75	950,28
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	Kvalitativ	346,20	211,14	585,49
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	Schablon	0,00	0,00	0,00
Summa		1044,72		
Garantipension	Kvantitativ	12,93	12,93	12,93
Garantipension	Kvalitativ	312,51	165,91	516,31
Garantipension	Schablon	0,00	0,00	0,00
Summa		325,44		
Inkomstgrundad allmän pension	Kvantitativ	87,03	87,03	87,03
Inkomstgrundad allmän pension	Kvalitativ	51,50	29,10	77,30
Inkomstgrundad allmän pension	Schablon	0,00	0,00	0,00
Summa		138,53		
Inkomstpensionstillägg	Kvantitativ	1,32	1,32	1,32
Inkomstpensionstillägg	Kvalitativ	0,00	0,00	0,00
Inkomstpensionstillägg	Schablon	63,23	45,97	80,50
Summa		64,55		
Efterlevandeförmåner till vuxna	Kvantitativ	4,67	4,67	4,67
Efterlevandeförmåner till vuxna	Kvalitativ	0,00	0,00	0,00
Efterlevandeförmåner till vuxna	Schablon	7,40	3,70	14,80
Summa		12,07		
Efterlevandeförmåner till barn	Kvantitativ	0,00	0,00	0,00
Efterlevandeförmåner till barn	Kvalitativ	0,00	0,00	0,00
Efterlevandeförmåner till barn	Schablon	4,27	2,13	8,53
Summa		4,27		

